

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Kitajski režim poostril kontrolo nad izdajanjem izstopnih vizumov — ZDA tarča propagandnih napadov — Qiao Shi baje novi generalni sekretar partije

BEIJING, Ki. — V zadnjih dneh so kitajske oblasti poostrile kontrolo nad izdajanjem izstopnih vizumov kitajskim državljanom, katerim je uspelo dobiti vizume za obisk ZDA in drugih zahodnih držav od veleposlaništev omenjenih držav. Cilj kitajskih ukrepov je preprečiti odhajanje iz države tistih, ki so bili aktivni v demokratičnem gibanju in jih sedaj oblasti preganjajo. Sredstva obveščanja dnevno poročajo o aretacijah študentov in drugih, ki so od vojaškega napada na trg Tienanmen na begu. S posebnim veseljem poroča tisk in televizija o svojcih, ki so iskane osebe prijavili policiji.

Propagandni stroj režima zadnji čas močno napada ZDA zaradi zatočišča, ki ga je ameriško veleposlaništvo v Bejingu dalo vodilnemu oporečniku Fangu Ližiju in njegovi ženi. Baje je našlo zatočišče v avstralskem veleposlaništvu tudi nekaj od oblasti iskanih voditeljev študentskega gibanja. Vodilni časopis »Ljudski dnevnik« je objavil članek nekega pravnikarja, ki je trdil, da so ZDA kršile mednarodno pravo, ko so odobrile politični azil Fangu in ženi, časopis sam pa je komentiral, da so ZDA kršile osnovno načelo za vzpostavitev diplomatskih odnosov med ZDA in Kitajsko. Iz tega bi se dalo sklepati, da Kitajci razmišljajo celo o prekinitvi teh odnosov, vendar je to malo verjeti, pravijo opazovalci kitajskih razmer. Omenjajo pa, da bi Kitajci utegnili aretirati nekaj ameriških državljanov in nato zahtevati za njih izpustitev izročitev Fanga in žene.

Predstavniki režima skušajo na vse načine prepričati poslovneže iz tujine, ki so množično zapustili Kitajsko po vojaškem napadu na demonstrante v Bejingu, da so se razmere normalizirale in da želijo nadaljevati razvijanje gospodarskih odnosov. Doslej pa se je le malo tujcev vabilu odzvalo, čeprav režim pritiska nanje tudi s pomočjo kitajskih uslužbencev njih podjetij. Kot kaže, bodo tuja podjetja svoje investicije v Kitajski obdržale, malo pa jih je, ki imajo namen odobriti nove investicije.

Včeraj je bilo odloženo napovedano zasedanje kitajskega parlamenta. Parlament bi bil moral obravnavati nadaljnje politične in gospodarske reforme. Konsolidacija novega partijskega vodstva pa menda še ni končana, čeprav znaki kažejo, da bo postal novi generalni sekretar komunistične partije Qiao Shi, ki je član ožjega vodstva in načeljuje varnostnim oziroma policijskim organom v državi. Qiao je smatran za trdorokca, ki je sicer dokaj naklonjen gospodarskim reformam, nikakor pa ne političnim.

Poljski volivci znova dali kľofuto partijskim kandidatom, tokrat z ignoriranjem volitev v krajih, kjer so bili partiji edini kandidati

VARŠAVA, Polj. — Preteklo nedeljo so bile dodatne volitve na Poljskem za tiste sedeže v novem parlamentu, kjer ni na prvotnih volitvah nobeden od kandidatov prejel najmanj 50% glasov. V senatu so na prvotnih volitvah 4. junija kandidatje gibanja Solidarnosti osvojili kar 92 od 100 sedežev. Včeraj se je Solidarnost borila za ostalih 8 mest, kot kaže jih je najmanj sedem tudi dobila. V spodnjem domu parlamenta je Solidarnost 4. junija zmagala v 160 od 161 poslanskih mest, za katera so se lahko potegovali opozicijski kandidatje. V tem domu,

Sejmu, je 460 poslanskih mest, vendar jih je bilo 300 »rezerviranih« za komunistično partijo. Edino zaradi tega lahko razpolaga partija z večino v parlamentu. Solidarnost je na to zagotovljeno partijsko večino pristala v zameno za legalizacijo gibanja in možnost močnega zastopstva v Sejmu in dejanske večine v novem senatu.

Ker je bilo v večini v nedeljo razpoložljivih poslanskih mest na izbiro le komunisti, je bila udeležba volivcev neznatna. Na volišča je šlo komaj četrtno vseh volivcev. To je bil jasen znak, da se ogromna večina Poljakov sploh ne zanima na nobene kandidate, ki izhajajo iz vrst komunistične partije.

Volivci v Grčiji zavrnilo predsednika vlade Papandreouja — Levičarska koalicija še vedno možna — Konservativci napredovali

ATENE, Gr. — Na parlamentarnih volitvah, ki so bile preteklo nedeljo, in katerih izid ob tem poročanju še niso v celoti znan, je izgubila večino socialistično gibanje PASOK, ki mu načeljuje Andreas Papandreou. Papandreou je bil predsednik grške vlade zadnjih 8 let in je vodil izrazito protiameriško politiko. Grozil je, da bo zaprl NATO vojaška oporišča v Grčiji, čeprav do tega ni nikoli prišlo. Grčija se tudi pod njegovim vodstvom ni izkazala v prizadevanjih zoper teroriste in je bilo v Grčiji v tem desetletju več terorističnih napadov na ameriške vojaške in državljane. Papandreou je gojil dobre odnose z radikalnimi arabskimi državami. Usodno zanj pa so bili razni škandali, predvsem njegova ločitev od žene in nameravana poroka z žensko, ki je bivša stewardesa in ki bi lahko bila po starosti njegova hčerka. Papandreou je namreč star 70 let. Velik finančni škandal, v katerem naj bi bili Papandreou in mnogi vodilni člani njegove stranke vpleteni, mu je tudi škodoval.

Na boljšem zaradi Papandreoujevih težav je Nova demokratska stranka, ki ji načeljuje Constantine Mitsotakis. Stranka je sredinsko-konservativna in veliko bolj naklonjena ZDA kot PASOK.

— **Kratke vesti** —

Bruselj, Bel. — V vseh 12 državah Evropske gospodarske skupnosti so bile volitve za člane Evropskega parlamenta. Zaenkrat igra ta parlament v glavnem svetovalsko vlogo, po 1. 1992, ko bodo znotraj EGS padle vse gospodarske meje, je pa pričakovati, da bo parlament imel vedno večjo vlogo. Na volitvah, ki so bile preteklo nedeljo, so napredovali socialisti in tkim. zeleni oziroma tisti, ki se zanimajo za varstvo okolje. Število socialistov v novem 518-članskem parlamentu bo 192 (prej 166). Število »zelencev« se bo skoraj podvojilo, od 20 na 38, število komunistov pa bo padlo na 40 od dosedanjih 48. Volitve kažejo splošno razpoloženje volivcev v državah EGS.

Tehran, Iran — V Iranu, zelo blizu meje z Afganistanom, je strmoglavilo afganistansko potniško letalo tipa Antonov AN-26. Po iranskih vesteh naj bi do nesreče prišlo po obračunu med posadko in tremi oboroženimi osebami. V nesreči naj bi bilo po zadnjih vesteh ubitih 6 oseb.

Berlin — Preiskovalci skušajo ugotoviti vzrok za nesrečo vzhodnoberlinskega letala tipa Iljušin-62 na vzhodnoberlinskem letališču. V nesreči je umrlo 16 potnikov in kmet, ki je obdeloval polje v bližini letališča. Na letalu je bilo 113 potnikov in članov posadke, od teh še jih 36 še zdravi v bolnišnici.

Iz Clevelanda in okolice

Zopet 7. julija—

Od danes naprej je osebje naše tiskarne na počitnicah. Zopet bo naš list izšel 7. julija. Na veselo svidenje!

Sestanek—

Sestanek Upokojencev Slovenske pristave bo v sredo, 28. junija, ob 2. pop. na SP.

Pristavski dnevi—

Slovenska pristava sporoča, da bodo letošnji pristavski dnevi v soboto in nedeljo, 1. in 2. julija. Vsak član z družino naj bi vsaj na enega teh dni obiskal SP. V soboto zvečer bo na voljo stejk večerja, za ples in zabavo pa bo igral Alpski sekstet. V nedeljo popoldne bo piknik z domačimi jedili, balinanjem in kopanjem. Ta dan pa ne bo na SP sv. maše in tudi kosila ne. Nasvidenje!

Novi grobovi

Louis Tolar

V soboto, 17. junija je v Meridia Euclid bolnišnici umrl 85 let stari Louis Tolar, vdovec po albinu, oče Mary Lou Zerby in Louisa J., 6-krat stari oče, 3-krat prastari oče, brat Pauline Sajovec, Mary Lauric, Johna ter že pok. Sophie Pustover, Ethel, Franka in Josepha, zaposlen pri Fisher Body vse do svoje upokojitve 1. 1965, član SNPJ in drugih društev. Pogreb bo iz Želetovega zavoda na E. 152 St. danes, v torek, v cerkev sv. Viljema dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš.

Roze Pizmoht

V petek, 16. junija, je v Slovenskem domu za ostarele po kratki bolezni umrla 85 let stara Rose Pizmoht, živeča mnoga leta na E. 157 St., rojena Hrovat v Clevelandu, vdova po Louisu, mati Rev. Louisa A., Donald, Ralph, Bernadette Wasserman, Alice Vadnal, Marlene Perdan in že pok. Dorothy Mayo, 18-krat stara mati, 17-krat prastara mati, dva brata in tri sestre so že pok., članica KSKJ št. 169 in SZŽ št. 10. Potreb je bil 19. junija iz Želetovega zavoda na E. 152 St. v cerkev Marije Vnebovzete in od tam na pokopališče sv. Pavla na Chardon Rd. Družina priporoča darove v pokojničin spomin Slovenskemu domu za ostarele ali dobrodelni ustanovi darovalčeve izbire.

Leopold Furlan

Umrli je 77 let stari Leopold Furlan, sin že pok. Leopolda st. in Anne, roj. Prijatelj, brat Adolpha, Josepha, Emily Kern in Ann Winter (pok.). Pogreb bo iz Zak zavoda, 6016 St. Clair Ave., danes, v torek, v cerkev sv. Vida dop. ob 9.30 in nato na Kalvarijo.

Ohijski KSKJ piknik—

38. letni Ohio KSKJ dan bo v nedeljo, 25. junija, na farmi sv. Jožefa na White Rd. Za zabavo bodo igrali od 3. do 7. zv. člani Euclid Button Box kluba. Vstop je prost.

Poroka—

To soboto ob 11.30 dop. se bosta v cerkvi sv. Vida poročila Michael Paul Košir in Rebecca Lynn Chamblin. Ženin je sin Pavleta in Cilke Košir, Kirtland, Ohio. Ženinu in nevesti želimo vse najboljše na skupni življenjski poti!

Zahvaljujemo se—

Lastnika naše tiskarne se najlepše zahvalujeta g. Dale Golobu od D & B Glass Co., ki je zamenjal okno, razbito od belopoltnega zlikovca preteklo soboto. Mladenič je razbil tudi več drugih oken ob St. Clairju. Za okolico to ni nič novega, mi pa smo bili doslej kar precej prizanašani v tem oziru. Dale Golob je zet g. Vinka Rožmana.

Piknik MZA—

V nedeljo, 9. julija, bo na Slovenski pristavi letni piknik clevelandske Misijonske Znamkarske Akcije. Več podrobnosti na str. 2.

Lepa zahvala in podpora—

Prejeli smo lepo zahvalo za članke in oglase, ki so bili objavljeni v našem listu v zvezi s praznovanjem 10-letnice orkestra Toneta Klepca, od g. Klepca samega. Upamo, da smo tudi pri A.D. doprinesli vsaj nekaj k izredno uspelem praznovanju, g. Klepcu in njegovemu orkestru pa želimo veliko uspeha. Najlepše se mu zahvaljujemo za poklon \$200 v naš tiskovni sklad!

Ce boste v Jolietu—

Zbor Slovenska pesem vabi na peti letni piknik v parku sv. Jožefa na Theodore & Raynor St., v nedeljo, 9. julija, od 12. do 8. zv. Za zabavo bosta igrala Vinko Rigler in ansambel Dediščina, od 4. pop. dalje. Za lačne in žejne bo obilo preskrbljeno.

Rojstni dan—

Naša naročnica Honey Kramer je praznovala svoj 86. rojstni dan 7. junija. V Hrvaški dvorani v Eastlaku je bila presenečena, ko jo je počastil 30-članski zbor iz cerkve sv. Pavla na E. 40 St. Vsem se za krasen večer zahvaljuje.

VREME

Spremenljivo oblačno danes z verjetnostjo krajevnih neviht in najvišjo temperaturo okoli 83° F. Deloma sončno in soparno jutri, z najvišjo temperaturo okoli 87° F. V četrtek zelo toplo in zopet soparno z najvišjo temperaturo blizu 90° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 012400)

James V. Debevec — Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel — Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche
American Home Slovenian of the Year 1987: Paul Košir

NAROČNINA:

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece
Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece
Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;
Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 — year; \$21.00 — 6 mos.; \$18.00 — 3 mos.

Canada:

\$45.00 — year; \$30.00 — 6 mos.; \$20.00 — 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: — \$21.00 — year; Canada: \$25.00 — year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 47 Tuesday, June 20, 1989

Domovina in eksil

II. del

(Prvi del tega govora pri okrogli mizi PEN kluba na Bledu je bil objavljen na tem mestu pretekli torek.)

Drugi primer uresničevanja svobodne narodne in verske usmerjenosti je slovensko šolstvo v emigraciji. Komu sploh more priti na misel, da so učitelji narodni izdajalci, člani sovražne emigracije, ki so zmogli posvečati ves svoj prosti čas za poučevanje slovenščine in ohranjanje slovenske kulture skoraj pet desetletij? Kakšni še bolj blazni miselnosti lahko pride v glavo, da smo tisti, ki smo se pri njih učili, nepravi in neprimerni Slovenci? Res so tudi pri nas nekateri, a res le nekateri, prišli do neverjetno napačnih prepričanj, morda zaradi napuha, vsekakor pa zaradi končnosti in omejenosti človekove narave, da je naša edina in vseobsegajoča resnica, da ni dobrote v tistem, ki je podlegel matičnemu totalitarnemu režimu, da je vsakdo sumljiv, kdor živi doma in celo sploh kdor obiskuje domovino, da smo mi edini, ki znamo slovensko itd.

V vseh poenostavljenih sodbah prevladuje nesozamerje, ki ovira pot resnice. Abstraktne kategorije in sodbe ne morejo biti paradigme, po katerih naj se ravna živa družba. Vse preveč radi iščemo krivce naše nesreče v tujcih, misleč, da so nasilni Germani res vsega krivi, da središčine države pogojujejo periferne, da je brezbožni komunizem kriv vsega zla na svetu, zlasti po našega eksila. Je v tem resnica, a ne vsa resnica. Koliko je naše odgovornosti pri vsem tem? Saj nismo le žrtev zgodovinskih sprememb. Človek ni le končen, temveč po svoji svobodi tudi odgovoren. Zato tudi kriv. Čas je, da brez jeze in sovraštva sedemo in se razgovorimo — politiki, zgodovinarji, kulturniki in ljudje nasploh. Čas je ugoden za odkrit pogovor, pa ne samo z uradnimi predstavniki in politično emigracijo, temveč tudi z vsem tistim narodnim delom v sami matični domovini, ki ni imel besede. Zlasti s katoličani, ki morejo še veliko prispevati domovini.

Tri Slovenije

Eksistenca treh Slovenij nam ne sme biti tuja. Vsak od njih na poseben način izčiščuje svojo bit. Čeprav je časovnost vsaki od njih drugače odmerjena, nobena od njih ni brez smisla. Odkriti v matici, zamejstvu in zdomstvu pravo vsebino in svojske okoliščine nam more služiti pri izblikovanju nekega skupnega vzorca, ki presega vsakega od njih.

Obstoj domovine v eksilu je izziv demokratičnemu duhu. Ponosen sem, da pripadam slovenski politični emigraciji, demokratični, katoliški, ki se ni nikdar poslužila terorizma za dosego svojih ciljev. Pri tem moram takoj poudariti, da ne govorim o času vojne in revolucije. Vendar če hočete in iščete in raziščete tisti čas odkrito in iskreno, boste našli, da je šlo za samoobrambo. Tako za eno kot za drugo stran velja »proton pseudos« prva zmota. Iz te veliko mero

(dalje na str. 4)

G. Ivan Lavrih — Zlatomašnik

Vsako človeško življenje je skrivnost. Bog je vir te skrivnosti. Nihče si ni sebi izbral svojih staršev, ne časa, ne kraja, ne okoliščin rojstva, tudi ne narodnosti. Bog je vse določil. Bog izbere tudi vsakemu človeku poklic, ki naj bi ga človek sprejel in tako dajal slavo Bogu in sebi pripravljaval vesel odhod s te zemlje. Tudi poklic duhovništva je božji klic.

Pred 50 leti je mlad, korajžen mož iz fare Št. Vid pri Stični g. Ivan Lavrih v ljubljanski stolnici po rokah nekrvavega mučenca škofa dr. Gregorija Rožmana sprejel 2. julija 1939 zakrament mašniškega posvečenja; postal je mašnik — kot tako lepo izraža naš slovenski jezik poklic duhovnika —, ki je prejel oblast maševati, klicati pri sv. maši Boga na oltar; pa prejel tudi oblast, ki jo je Kristus izročil kot svoj prvi dar po vstajenju: »Komur boste grehe odpustili, so jim odpušteni...«

G. Lavrih bo opravil zlato mašo v župniji Fowler, Kansas, kjer je župnik, na nedeljo, 9. julija. Ker pa je za sorodnike in znance pot od Clevelanda do Kansasa predolga, so ga naprosili, naj raje on pride v Cleveland in tu mašuje. Maševal bo v cerkvi Marije Vnebovzete, 15519 Holmes Avenue, Cleveland, v nedeljo, 23. julija, ob 10. dopoldne. Vsi Slovenci smo k tej sveti daritvi prav lepo vabljeni!

G. Ivan Lavrih je bil rojen v kmečki družini v senci cistercijskega samostana v fari Št. Vid pri Stični 2. avgusta 1915. Po končani ljudski šoli v Št. Vidu — 5 let — je mladi fant v času hude gospodarske krize šel na klasično gimnazijo v Ljubljani. Od druge do osme gimnazije si je služil kruh z instrukcijami (pouk drugih dijakov). Ko je mlad študent poglabljajal znanje v gimnaziji, je pa doma njegova verna, dobra mati pri dnevi sv. maši pošiljala proti nebu zaupne in ponižne prošnje k Bogu, da bi njen sin — ako je taka božja volja — postal Kristusov duhovnik.

Pa maturi leta 1934, je z veseljem šel g. Ivan v semenišče,

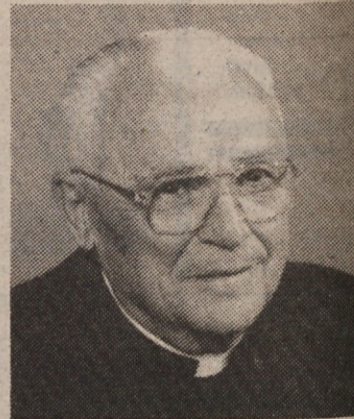
da se prikladi za vstop. Prvi, ki je Lavriha srečal v semenišču tisti dan, je bil Metod Mikuž. »Kam gres?« vpraša Mikuž. »K ravnatelju, da se javim za semenišče.« Nato pa pravi Mikuž: »Si videl tista dva dedca, ki stojita kot stebra pri vhodu v semenišče? Eden se joka, ker si prišel v semenišče, drugi se smeje, ko boš šel ven in boš svoboden.«

Lavriha Mikuževe pripombe niso zmedle, ampak še bolj utrdile v zavesti, da hoče biti duhovnik. Po posvečenju 2. julija 1939, je Lavrih odslužil vojaški rok v Osijeku, nato pa je bil poslan od škofa za kaplana v Dobropolje k župniku Antonu Merkunu. Kot kaplan je bil Lavrih naslednik kaplana Francu Nahtigalu, ki je bil umorjen od komunistov v Št. Rupertu 18. junija 1942.

Takrat so se pričeli hudi časi. Poleg italijanske okupacije in strahot po Dolenjski, kjer je fara Dobropolje, so komunisti začeli pod sladkodo-nečo firmo Osvobodilne fronte (OF) s svojo revolucijo. Dobropoljska dolina se je več ali manj smatrala ves čas revolucije kot »osvobodeno ozemlje«. Celo glavni štab so imeli v Jauhah, hrib nad Kompoljem. Čuval ga je Janez Marn, poveljnik partizanskega dolenjskega odreda. Ko je Marn po Dolomitski izjavi spoznal, kako so se krščanski socialisti prodali komunistični partiji, je pobegnil, z njim tudi več borcev in so se pridružili četnikom. Ob koncu vojne je bil vrnjen iz Vetrinja in ubit.

V prvih letih revolucije je imel g. Lavrih priliko seznaniti se na terenu s komunističnimi veljaki: med njimi so bili Kidrič, Kocbek, Dermastja, Fajfar, Vidmar itd. Strahotna nasilja komunistov nad družinami in drugimi so prisilila ljudi k samoobrambi, to je k ustanovitvi Vaških straž po vsej dobropoljski dolini in v Suhi krajini. Vaški stražarji so doživeli mnogo borb, čeprav so Italijani zelo ovirali, ker so Italijani imeli nenapadalne pogodbe sklenjene s partizani.

Po razpadu Italije 8. sept. 1943 so se Vaške straže umaknile v grad Turjak. Na nede-

Č.g. IVAN LAVRIH

ljo popoldne se je g. Lavrih s kolesom odpeljal pogledat, kakšne so razmere na Turjaku. S seboj ni vzel nikake prtljage. Na Turjaku so bili tudi fantje iz Dobropoljske fare. Lavrih se je hotel še isti dan vrniti domov v Dobropolje, a zaradi partizanov na Rašici ni bilo nobene možnosti več. Ostati je moral na Turjaku; preživel je vse napade in naslednjo nedeljo predajo.

V koloni ujetnikov — bilo jih je okoli 900 — sta bila kaplana Malovrh in Lavrih zvezana z žico. Tam si videl, kaj je komunizem v praksi: pretepanje, zmerjanje, pljuvanje v obraz, kasneje streljanje itd. Kolono so vodili od Turjaka v Velike Lašče na železniško postajo. Nad postajo so takoj ustrelili 14 oficirjev. Druge so zrinili v živinske vagone in jih ponoči pripeljali v Kočevje. Duhovnike, semeniščnike in nekaj laikov so odpeljali v Kočevski grad, kjer so bili zaprti četniki, ki so jih ujeli v Grčaricah. Druge so zaprli v kočevskih šolah.

G. Lavrih je bil priča »slavnega cirkusa«, ki ga komunisti imenujejo »Kočevski proces«. Na procesu so uradno obsodili na smrt 17 borcev; med temi sta bila ustreljena dva duhovnika: Malovrh in Sinkar. Drugo skupino — 150 po številu — so postrelili brez vsake obsodbe. Med skupino 54, ki so ostali živi, je bil g. Lavrih. Te so odvedli najprej v Grčarice, nato v kočevski pragozd Medvedjek. Ko so ti ujetniki, zvezani z žico, prišli v Grčarice, so komunisti ravno vodili na morišče kolono 21 ujetnikov; med njimi sta bila župnik g. Turk in cistercijan p. Placid. Ustrelili so jih v gozdiču nad Grčaricami.

Življenje v kočevskem pragozdu je bilo strašno. Živeli so na prostem pod smrekami. Bila je huda lakota, ker niso mogli do vasi, kjer so bili že Nemci. Nekaj dni so kuhali na pol gnilo mulo; bila je kar delikatesa. Po več tednih se je štirim posrečilo zbežati iz taborišča; med njimi je bil tudi g. Jaka Mavec, kaplan. Na begu so jih ujeli Nemci in še le po več tednih nemškega ujetništva jim je končno uspelo priti v Ljubljano. Ostalih 50 pa so partizani ustrelili in jih v gozdu pokopali. Vse to je povedal fant, ki je pobegnil od partizanov in bil v Vetrinju.

Ob koncu vojne je g. Lavrih odšel na Koroško, kjer je bil v Podjuni v Škocjanu 4 leta ob nedeljah kaplan, ob delavnih hlapec. Marca 1949 je

(dalje na str. 3)

Piknik Misijonske Znamkarske Akcije

CLEVELAND, O. — Kot ste gotovo že opazili, je pred nami piknik Misijonske Znamkarske Akcije, ki bo v nedeljo, 9. julija, na Slovenski pristavi.

Letos ne bo med nami duhovnega vodje tega gibanja, pač pa bo imel sv. mašo g. dr. Pavel Krajnik in sicer ob pol eni uri (12.30). Po maši bo na razpolago kosilo in druge jestvine, kar bo kdo želel. Popoldan bomo preživeli ali v senci smrek med znanimi rojaki, ali pa se bomo podali v hladni bazen, kakor bo koga volja. Proti večeru bomo še zapeli litanije Matere božje in jo prosili varstva na poti proti domu.

Gospodinje lepo prosimo za domače pecivo. Hvala!

V ponedeljek, 10. junija, bo ob 7. uri zvečer sv. maša v cerkvi Marije Vnebovzete, nato pa letni sestanek združen z občnim zborom. Vsi sotrudniki in prijatelji misijonov prav iskreno vabljeni!

Da živimo v deželi blagostanja ni naša zasluga, ne vemo, po čigavi dobroti smo prejeli, da smo tukaj. Spomnimo se ta dan in pomislimo, koliko je narodov, ki silno trpe lakoto, preganjanje, položimo vsaj mali dar v pomoč bližnjemu. Bodimo usmiljeni, da bomo tudi mi ob času usmiljenje prejeli!

Iskreno vas vabi na misijonski piknik 9. julija na Slovenski pristavi

MZA - Cleveland

Dobroslav Paraga o svojem delu

CLEVELAND, O. — Kot je bilo objavljeno, se je v naši pisarni 9. junija za dobri dve uri mudil vodilni in v svetu morda najbolj znani hrvatski oporečnik, 28-letni Dobroslav Paraga, ki je bil dve leti zaprt na zloglasnem Golem otoku (sedaj je ta otok postal oziroma bo postal turistični objekt).

Večkrat so oblasti v Hrvatski in Jugoslaviji neuklonljivo Parago preganjale, zadnjič, ko mu niso hotele dati potnega lista in izstopnega vizuma. Ob tej priliki je Paraga gladovno stavkal 17 dni, zanj so se zavzele mnoge mednarodne organizacije, končno so oblasti v Jugoslaviji popustile in mu dovolile odhod v tujino. Mirno je rekel, da ga lahko čaka ječa, ko se vrne v SFRJ.

Po Kanadi in ZDA potuje, da zbira podporo javnosti za pritisk na Jugoslavijo, naj ta država izpolnjuje obveznosti, ki si jih je prostovoljno nadel, ko je podpisala Helsinške listine. Tako zahteva Paraga demokracijo in svobodo za rodno Hrvatsko in za celotno Jugoslavijo. Zahteva izpustitev vseh političnih zapornikov v SFRJ, zelo je aktiven v odboru, ki nasprotuje zlorabi psihiatrije za kaznovanje političnih svobodomislecev oz. oporečnikov.

Paraga pravi, da je veren katoličan in je proti preganjanju ljudi zaradi njihovih verskih prepričanj, kar se še vedno pogosto dogaja v Jugoslaviji.

Zaradi več svobode in tudi osebnih varnosti, se je Paraga preselil iz Zagreba v Ljubljano, kjer zadnji čas živi. Govori mešanico slovenskega in hrvatskega jezika, a je lahko razumljiv vsakemu, ki govori slovenski jezik. Angleščine ne zna, kar je gotovo zanj ovira. V naši pisarni se je oglašil s svojim bratom Domagojem, ki ni k razgovoru nič prispeval, je pa pomagal bratu z izričitvijo številnih fotokopijev raznih Paragovih govorov in poročil o njegovih srečanjih z vladnimi organi v Kanadi in ZDA.

Navzoča sta bila tudi član lokalne hrvatske skupnosti, ki je pripeljal Parago v našo pisarno, in, na mojo prošnjo, g. Jože Melaher, ki se je aktivno vključil v razgovor in stavil več vprašanj.

Ker je Paraga hitro ugotovil, da sta njegova sogovornika dokaj dobro obveščena o trenutnih dogodkih v Sloveniji in Jugoslaviji, smo prešli na namene Paragovega potovanja in še posebej na uradne stike, ki jih je imel tako s kanadskimi kot ameriškimi uradnimi krogi. To je podpisanega kot g. Melaherja najbolj zanimalo in v marsičem — se sebe pišem — tudi presenetilo.

Na rednem zasedanju kanadskega parlamenta 18. maja je bil prisoten Paraga. Predsednik finančnega odbora parlamenta Don Blenkern je Paragovo navzočnost omenil zbranim poslancem, med kate-

DOBROSLAV PARAGA

rimi je bilo tudi več članov kanadske vlade z zunanjim sekretarjem Joe Clarkom na čelu. Navzoč ni bil predsednik vlade Brian Mulroney, ki je poročen s Srbkinjo. V svojem nagovoru je Blenkern, ki je član vladajoče konservativne stranke, Parago močno hvalil in ga označil za vodilnega člana gibanja v SFRJ za spoštovanje osnovnih človeških pravic.

Med bivanjem v Ottawi sta Parago sprejela in se z njim zadržala v pogovoru 75 minut namestnik kanadskega zunanjega sekretarja Fairweather in direktor oddelka za 5 vzhodnoevropskih držav (z Jugoslavijo vred) v zunanjem sekretariatu Taylor. Paraga ju je seznanil z delom demokratičnih gibanj v Jugoslaviji s posebnim poudarkom na razmere na Kosovu in v Sloveniji. Sploh je v svojih nastopih v Kanadi Paraga poudaril pomembnost Slovenije ter zagovarjal prizadevanja v prid izpustitve Janeza Janše. Tako v pogovoru z nama, je Paraga v Kanadi trdil, da je Slovenija edina republika v Jugoslaviji, ki se bori za demokratizacijo učinkovito. Ako bo Slovenija v teh prizadevanjih premagana, se bo še slabše pisalo ostalim narodom SFRJ. Pozval je Hrvate, katerim je govoril, da se morajo potegovati za Slovenijo in za Janšo, kajti tako pomagajo tudi Hrvatski, ki, žal, še vedno »spi«.

V Washingtonu, D.C.

V glavnem mestu ZDA se je Paraga mudil od 22. do 25. maja. Ker je njegov primer znan po vsem svetu, ima poseben status in ugled tako pri State Departmentu kot v nekaterih krogih Kongresa.

Dne 22. maja so ga sprejeli štirje visoki funkcionarji State Departmenta. Navzoči so bili Robert William Farrand, namestnik državnega sekretarja za človečanske pravice in humanitarne zadeve, James W. Swihart, direktor urada za vzhodnoevropske in jugoslovanske zadeve, Charles Smith, šef oddelka za vzhodno Evropo, in Daniel Fantozzi, direktor urada za Avstralijo in Novo Zelandijo. Slednji je bil navzoč, ker je bil prej ameriški konzul v Zagrebu in se kot tak že v Jugoslaviji srečal s Parago. Sestanek je trajal dve uri in pol.

Paraga je seznanil predstavnike State Departmenta o številnih kršitvah človečanskih

pravic v Jugoslaviji. Beseda je tekla tudi o aprilski resoluciji Evropskega parlamenta, v kateri je bila Jugoslavija močno kritizirana zaradi brutalnosti akcije zoper mirne demonstracije Albancev ob koncu marca na Kosovu, zaradi omejitve kosovske avtonomije, zaradi aretacije več sto Albancev, zaradi nezakonitega »izoliranja« albanskih intelektualcev (gl. A.D. 6. junija t.l.), in zaradi mobiliziranja in pošiljanja na Kosovo hrvatskih in slovenskih rezervistov, posebej tistih, ki so bili podpisali protestno resolucijo zoper proglašenje izrednega stanja na Kosovu.

Sogovorniki iz State Departmenta so Paragi zagotovili, da bodo ZDA v polni meri podpirale borce za človečanske pravice in zagovornike demokracije, s tem pa skušale pospeševati realne alternative represiji in brezpravnosti. G. Farrand se je Paragi zahvalil za obisk pri State Departmentu in za podrobno informacijo o stanju človečanskih pravic v Jugoslaviji.

V pogovoru pri A.D. je Paraga rekel, da se je v Jugoslaviji že ponovno srečal s predstavniki ameriškega veleposlaništva in konzulata v Zagrebu. Iz tega se da sklepati, da je State Department podrobneje in celotneje informiran o razmerah v Jugoslaviji in Sloveniji kot mnogi mislimo, čeprav se to ne izraža v dejanski politiki, ki ji do Jugoslavije sledijo ZDA.

Naslednji dan, 23. maja, je Paraga obiskal zvezni kongres in se srečal s člani ameriške Helsinške komisije. Prisotni so bili tudi predstavniki State Departmenta, obrambnega in zakladnega tajništva. Sestanek je trajal dve uri. V imenu komisije je Mike Amitay povedal, da bo ameriška delegacija kmalu obiskala Jugoslavijo z namenom, da se informira o dejanskem stanju človečanskih pravic v državi.

Amitay je dodal, da je bilo srečanje s Parago koristno in dodal: »Naša vrata so Vam vedno odprta. Podpiramo Vaša prizadevanja in se veselimo priložnosti, da se seznanimo z Vašimi gledanji.«

V Washingtonu se je Paraga srečal tudi z Ellen Mercer, ki vodi urad za mednarodne zadeve Ameriške psihiatrične zveze. Gdč. Mercer je izrazila podporo za odbor, ki ga je v Ljubljani ustanovil Paraga, katerega namen je boriti se proti uporabi psihiatrije in psihiatričnega terorja za politične namene. Povedala je Paragi, da je bil odbor sprejet v neko mednarodno ligo, ki nasprotuje politični zlorabi psihiatrije. Dejala mu je: »V nas imate zanesljive prijatelje in lahko računate na vsakršno obliko sodelovanja. Ako bi Vas jugoslovanske oblasti preganjale ob Vaši vrnitvi domov, ali Vas priprle, na pomoč bi Vam prišli vsi ameriški psihiatri.«

V Washingtonu se je Paraga srečal še z mnogimi drugimi organizacijami, med njimi

(dalje na str. 4)

SONIA ČENCČIĆ, članica Primorskega kluba, podari plaketo 10. junija v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue v Clevelandu TONETU KLEPCU, v priznanje 10. obletnice »Tony Klepec orkester«. Na ta lep večer je g. Klepec prejel priznanja in čestitke tudi od številnih drugih organizacij.

G. Ivan Lavrih — devetdesetletnik

(nadaljevanje s str. 2)

odšel v Ameriko, v državo Kansas. Tam je bil kaplan na treh farah. Od maja 1953 je bil župnik v Jetmoru, od junija 1959 župnik v Liberalu — tu je pozidal župnišče, dvorano, šolo, konvent za sestre —, od maja 1969 župnik v Kinsleyu, od 3. decembra 1980 pa župnik v Fowlerju, kjer je še danes.

Poleg dela na župnijah je bil stalno član več škofijskih odborov: več let dekan, potem predsednik duhovniškega društva, član finančnega odbora, član in predsednik škofijskega šolskega odbora, 12 let predsednik škof. ekumenskega združenja itd. itd.

Napisal je tri knjige: Zgodovina fare sv. Antona v Liberalu, Zgodovina fare sv. Antona v Fowlerju, ter nedeljska premišljevanja ZBOGOM V TUIJINO. Bralci Ameriške Domovine poznamo g. Lavriha po zbirkah za Karmeličanke v Sori na Gorenjskem, kjer so po zaslugi dobrotnikov zgradile nov samostan, in po zbiranju podpor za slovenske študente na Koroškem. To delo vrši že več kot deset let.

Pred osmimi leti je g. Lavrih močno obolel. Vse preiskave so pokazale, da je rak. Imel je tri operacije, vendar raka niso mogli odstraniti. Kar nenadoma, pri zadnji preiskavi, mu zdravnik pove, da ni več raka. Zdravnik ni imel prav nobene razlage, kaj se je zgodilo. Bog ima svoja pota!

Prav gotovo te mesece g. zlatomašnik premišljuje svojo čudovito — lahko bi zapisal — čudežno pot. Bogu poje pesem zahvale za vse veselje in vse težke preizkušnje. Moli za dobro mater, ki mu je — kot on pravi — izprosila poklic, pa za vse dobrotnike. Ob branju gornjih kratkih orisov iz življenja g. Lavriha se človek čudi božji roki, ki je čula nad njim tako močno, da ni končal življenja v kočevskih gozdo-

vih, ne v nemški ječi, ko so ga Nemci sodili v Kranju, ne v drugih številnih nevarnostih.

Dragi g. zlatomašnik! Naj Te Bog ohrani še mnogo let, da boš v podrobnostih opisal čudovito potovanje svojega življenja — ne boš pozabil na tiste temne dni, ko si v smrtni celici št. 1 v Kočevju gledal odhajati v smrt znanca, zapišnik tistih oktobrskih noči 1943 še sedaj hraniš, in čakal, kdaj Tebe pokličejo na pot v smrt.

Gotovo Ti spomini na prijatelje duhovnike, ki so bili umorjeni tiste dneve, pri sv. mašah navdihujejo molitve zanje in za 252 mož in fantov, ki so tisti tedni po nasilni smrti prestopili prav večnosti. Ti si menda edini, ki si v tistih groznih tednih ostal živ. Zakaj? Ne poznaš odgovora, Bog Stvarnik Ti bo razložil, zakaj. Te je rabil 50 let kot delilca božjih milosti ljudem v domovini, na Koroškem in v Ameriki.

Ko se s Teboj, dragi g. zlatomašnik, veselimo Tvojega jubileja, s Teboj prosimo naše rajne škofo, naše rajne duhovnike, zlasti duhovnike-mučence, tudi Tvojega predhodnika v Dobrepoljah mučenca duhovnika Nahtigala, da bi po Mariji izprosili mnogo duhovniških poklicev med slovenskim narodom doma in v novih domovinah. Pa smemo po Mariji izražati srčno željo, da bi z božjo pomočjo kmalu v resnični svobodi na slovenski zemlji pod Triglavom Slovenci iz tujine združeni s Slovenci v domovini na Stadionu v Ljubljani peli zahvalno in zmago-slavno pesem:

*Povsod Boga, ljubljena Mati,
mi hočemo povsod Boga:
naj vlada Bog, Kralj naš
in Oče,*

Gospod je zemlje in neba!

Dragi g. zlatomašnik! Bog Te živi!

Jože Cvelbar

Grdina—Cosic Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

V družinski lasti že 86 let

Naše polno življenje pred našim (ne)življenjem

NEW YORK, N.Y. - V svoji kroniki slovenskega sv. Cirila na Osmi v New Yorku sem v zadnjem zapisu prišel do desete maše na prvo majsko nedeljo. Seveda šmarnic ni bilo. Že kar precej let je tega, ko smo to enkrat tako ljudsko-narodno pobožnost opustili. Slišali pa smo s kora več Marijinih pesmi.

Vendar ne morem si kaj, da ne bi vtaknil to prvomajsko deseto mašo v svojo kroniko, ker je bila tudi po udeležbi naših faranov lepša od drugih prvomesečnih nedelj. K temu je pripomogla pred njo ura slovenskega pouka. Starši pripeljejo otroke po prvi osmi maši. Otroci gredo v farovž, starši pa v dvorano. Tako povečajo število poslušalcev na sestanku društva Najsvetejše-

ga Imena, ki jih ni veliko: Tudi sem je posegla naša razpršenost ter staranje in odmiranje, ker mladi v to društvo ne pristopajo več. Tod je neka krivda nas vseh, ker ne vabimo novih članov in pa duhovnega vodstva, ker govori na sestankih niso posvečeni toliko naši duhovni rasti, ampak veliko več političnim zapletljajem na Slovenskem. Teh pa mi ne bomo rešili in še oni doma tam na Slovenskem ne tako zlahka in ne kmalu.

Kitajski zadnji primer spet govori: Komunisti si pridobijo oblast z nasiljem, in brez nasilja je ne dajo iz rok! Ali bo mirnost na Poljskem zdaj nekaj dosegla, bo šele čas pokazal, kot tudi na Madžarskem. Na Madžarskem in Poljskem so že poprej doživeli zadnji ki-

tajski primer. V Jugoslaviji do kaj takšnega še ni prišlo in komunisti so toliko na boljšem, ko jim je v času gospodarske in ideološke krize uspelo, da se narodi prepirajo med sabo za tisto, kar bi moralo biti že zdavnaj rešeno.

...O, joj, sam sem zašel tja, kar drugim oporekam. Zgodilo se je pač, ker sem človek s svojimi možgani, in sem se zmeraj upiral tistemu, ki mi je hotel pamet soliti. Ljubezen do naroda pa mi na Slovenskem ni prinesla drugega kot preganjanje in zapor, rojstvo v Ameriki pa me je končno vsega tega rešilo! In tu svobodno živim po svoji lastni presoji.

Torej na prvo majsko nedeljo je bilo pri Sv. Cirilu lepo. Po prvi maši smo na sestanku »holinejmovcev« slišali lepo pripoved dr. Zdravka Inzka o življenju koroških Slovencev brez kanca mržnje. Stvarna podoba tega življenja. V vsakem življenju pa je tudi življenjska borba za obstanek in preživetje. Lepa, kar izredna — po našem življenjskem uteku — udeležba, čeprav ne množična, pri deseti maši z lepim petjem in Nejčem Zupanom za orglami. Pri prvi maši pa je orglala Ozana Stojanovič, za kar lepo skrbi Karl Kleisin, da jo v Ridgewoodu pobere in jo pripelje na Osmo, ko

je kazno, da ne bo nobenega drugega orglarja.

Druga majska nedelja nam je šla v zgodovino kot »nemnožična«, vendar smo imeli nekaj izrednih obiskovalcev, kar se dogaja vedno česčeje v poletnih mesecih. Tako je bil med nami nekaj majskih nedelj stric Ernesta Pavšiča iz Slovenije s svojo ženo.

Tretja majska nedelja je bila letos izredna. Na ameriško materinsko nedeljo je bilo. Na prosvetni uri smo proslavljali slovenske matere. Sicer po mojem niso prav nič drugačne od drugih mater. Kajti vse so matere po naravi, kot jim jo je dal Bog ob stvarjenju človeka. Vendar slovenska mati se loči od drugih po svoji slovenski besedi. In v tej besedi je tisti duh, ki je izoblikoval nas vse v narod, in katerega po tej besedi matere in po duhu te besede ohranjamo, tako na Slovenskem, kot na Koroškem, Primorskem in tudi na Ameriškem ter vsepovsod po svetu. Opuščanje te besede, po mojem, je samoubistvo naroda, kajti brez te besede tudi ne more biti prave in resnične narodne zavesti. Moč besede nam razloži tudi sv. pismo, ko pravi: In v začetku je bila beseda...

V kar skorajda zasedeni cerkvi, slovenskih vernikov je bilo prek sto. V dvorani je bilo zasedenih vseh devet miz po deset stolov in še po sredini v ozadju so sedeli brez miz. Po programu, ko nekateri odidejo, je ta odvisnost splahnela. Program je bil lep. Mlada pianistka Vanessa Solar kaže lep napredek. Žal mi je, da Ive Lango ne pride v tekmovalno njo. To tekmovalno bi bilo za nas vse zanimivo in prijetno, za njiju pa koristno.

Spet nas je presenetila Metka Zupančič s svojim sigurnim nastopom. Pesmico je odpela kar presenetljivo brez vsake spremljave. Bernarda Inzko in dr. Dominika Lango sta nam dve pesmi odpeli v duetu, dve klasični, in Bernarda solo še dve slovenski. Tako je klasika popestrila enkrat našo domačnost in s tem obogatila letošnjo majsko prosvetno uro. Meni je žal, da do septembra ne bo naših »prosvetarjev«. S to nedeljo smo pri Sv. Cirilu prešli k našim navadnim, »nemnožičnim« nedeljam.

Že na naslednjo nedeljo se je to pokazalo. Hkrati pa je bila ta nedelja del dolgega Spominskega dne vikenda. Ljudje se na ta dan še bolj raz-

prše, ko delajo obiske v oddaljena mesta. Tako je tudi Ivan Kamin s svojo družino odšel v Cleveland, moje rojstno mesto. Iz tega mesta pa mi je prinesel veliko pozdravov. Na prvo junijsko nedeljo mi je ob srečanju pri Sv. Cirilu dejal: »Tone, bil sem v Clevelandu in vsak mi je naročil pozdrave zate. Vsak je rekel, da tvoje članke rad bere...« Torej pišem za Slovence vsepovsod, ne samo za svojo maloštevilno slovensko njujorško srenjo, ki je bolj hladnokrvna.

Svojim rojakom bom radi teh pozdravov tole pikro zapisal. Berem v AD zmerom z velikim zanimanjem na prvi strani rubriko: Iz Clevelanda in okolice. Veliko napovedi, kaj se bo v tej veliki slovenski srenji dogodilo. Le redko kdaj pa potem berem, kako se je dogodilo, in toliko je v mojem rodnem še dobro večjih, povrh še šolanih ljudi, ki slovensko materino besedo obvladajo, in je ne posredujejo pisano svojemu mlajšemu rodu. A hočemo in želimo, da slovenski del AD ne bi čisto izginil. Krivda ne bomo samo na lastniku lista in uredniku slovenskega dela tega lista, ampak nas vseh, in v konkretnem primeru, mojih slovenskih rojakov v Clevelandu in njegovi okolici.

Prenehajmo s svojo samohvalo in kdajpakdaj pristopimo tudi k samogradi, ker tudi ta je včasih potrebna za našo lepšo in boljšo bodočnost.

Tone Osovnik

Prijatelj's Pharmacy
St. Clair Ave. & E. 68 St. 361-4212
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA
ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE
OHIO. — AID FOR AGED
PRESCRIPTIONS

Joseph L. FORTUNA

POGREBNI ZAVOD

5316 Fleet Ave. 641-0046

Moderni pogrebni zavod
Ambulanca na razpolago
podnevi in ponoči

**CENE NIZKE
PO VAŠI ŽELJI!**

Domovina in eksil

(nadaljevanje s str. 2)

idealizma in dobronamernosti pri mnogih v OF, vendar gre za izhodiščni pečat, ki zaznamuje vse nadaljnje izvajanje in dokazovanje. Ne mislite, da nam je bila v Argentini prikazana sama čista zgodovinska resnica. To moremo iskati skupno in ne nasedati lažnim premisam in propagandnim geslom.

Marsikaj je tudi pri nas še vprašljivo, problematično, a miroljubnost je konstante naše skoraj polstoletne eksistence. Nasilje je potrebno obsoditi, a pravtako tudi asimilacijo. Če je v prvem neprikrito kršenje človekovih pravic, gre pri drugi za več ali manj slično zahrbtno ravnanje.

Obstoj eksila bo prenehal, ko bo v matični domovini zavlada demokracija, pluralizem in predvsem spoštovanje človeka in njegovega dostojanstva. Ko bo in če bo diaspora postala le slovenska skupnost zunaj domovine, bodo ti Slovenci za matico neizmeren bogat potencial, ki ga bo mogoče izkoristiti. Se le ob uresničitvi modela, ki si ga zamišljajo Slovenci v eksilu in za katerega živijo: politična svoboda naroda in zagotovljene pravice posameznika, bo dosežen tudi ideal politične družbe Slovencev. Ta ideal more pomeniti neodvisnost narodne države v razmerju do drugih državnih narodov, svoboda v notranji politiki lastne države, lahko pa tudi uredbo v večnacionalni državi, ki dopušča neovirano delovanje političnih strank in poedincev. Čeprav je slednja možnost skoraj iluzija, Slovenci smo bili manjšina v Avstriji in prav tako danes v Jugoslaviji in spoštovanje slovenskih interesov in pravic je bilo neizogibno poudrejeno večinskemu elementu.

Prav posebej je važno poudariti vlogo katoličanov v tem iskanju boljše prihodnosti, njihovih nalog in pravic. Drža kristjana ne more biti absoluten religiozni individualizem, kajti tudi socialna plat je del učinkovitega predstavljanja božjega odrešenja in zato tudi spada v dejavnost Cerkve. Prav to prepletanje verskega in narodnega, ali če hočete narodnega in verskega, pa je bila gonilna sila pri ohranjanju slovenstva v tujini.

Nacionalizem zdomcev oziroma političnih izseljencev, ali le omemba besede nacionalizem, je mnogim v zamejstvu in domovina rnila njihovo vsečlovečansko idealistično čustvovanje. Danes je v domovini in v zamejstvu pravilen poudarek, da je le narodnost izhodišče vsega kulturnega ustvarjanja. Vzoredno pa sodobniki pojmujejo narodnost duhovno v zvezi z etičnimi, socialnimi, religioznimi vrednotami in zato odklanjajo egoistični nacionalizem prav tako kot vsak drug materializem.

Tudi za države, v katerih bivamo, ni dobro neko kulturno izenačenje ali narodno zlitje, čeprav bi to bilo na prvi pogled najbolj koristno. Do tega so že prišle mnoge slovenske skupnosti po svetu in tudi deli slovenske politične emigracije.

Družbeni razvoj je bolj učinkovit, če temelji na izoblikovanju duhovnih in tvarnih vrednot narodnostnega okolja. Človeška skupnost se v polnosti razvija le z rastjo vseh narodov, tako kot se narod bogati v spoštovanju človekovih pravic in dostojanstva.

Iz različnih generacij smo, iz vseh miselnih taborov, najbrž vsi drugače misleči, toda družni nas skrb za slovenstvo in človeštvo. Kot pisatelj-katoličan, in vem, da je takih še več tukaj, sem hotel s temi besedami samo povedati, da dokler gre res zanj, se naše poti ne morejo ločiti ali se ne smejo ločiti, če pa se že oddaljijo, skušajmo, da bodo teklo vzporedno.

Svob. Slov., 1. jun. 1989

Dobroslov Paraga

(nadaljevanje s str. 3)

Glas Amerike, kjer se je zavzel za uporabo hrvaškega in ne izključno srbo-hrvaškega jezika, ki se sliši v Hrvatski kot srbski jezik. William Hill, direktor evropskega oddelka Glasa Amerike je dejal, da bi z veseljem zaposlil štiri ali pet Hrvatov več, ki znajo angleški in hrvaški jezik. Dne 27. maja je imel Glas Amerike intervju v hrvaškem jeziku s Parago.

Kot človek je naredil Paraga zelo pozitiven vtis, kajti čeprav zelo odločen, se je obnašal zelo mirno in dostojno, povsem brez strahu. Pozna vse vodilne zagovornike demokratizacije v Sloveniji. Obisk je bil za podpisanega zelo koristen in informativen, mislim, da tudi za g. Melaherja. Paraga pa se je lahko prepričal, da so v ZDA tudi mnogi, ki se tako kot on zavzemajo za demokracijo in svobodo tako v Sloveniji in Jugoslaviji.

Rudolph M. Susel

P A T R I A

Za edinstveno razliko v pristnem evropskem slogu:

- Kruhi in Torte
- Mesa in Siri
- Kave in Čaji
- Bonboni in Slaščice
- Piva in Vina
- Spominska darila

Obiščite nas danes!

794 E. 185th cesta (1 milja severno od I-90)

Pon. - Sob. 9. dop. - 6. zv. Zaprt ob nedeljah.

(216) 531-6720

Domobranska grobišča

Začetek...

Da je v Sloveniji v letih okupacije 1941—45 divljala državljanska vojna, ni potrebno izgovorjati besed. Resda nekateri še živeči bojeviti komunisti iz tistega obdobja tega danes ne priznavajo. Govorijo o revoluciji in revolucionarnih pridobitvah, v njihovem besednjaku pa pojem državljanske vojne nima domicila. Toda intencija je povsem logična: državljanska vojna, glede na njen izid, v jakobinski tradiciji ne predstavlja apriornega pozitivnega dejstva, kakor to velja za »revolucijo«. Tako so po zadnji vojni morali ljudje, v skladu z bojševiškim »preoblikovanjem slovenskega narodnega značaja« (Kocbekov izraz), prevzeti in živeti pridobitve prevrata: komunistično diktaturo, v kateri je politično združevanje, ki ni prežeto z vsakokratno enotno ideologijo in celo v nasprotju z njo, izredno tvegano početje. Od spomladi 1945. leta pa še posebej. Ravno za dosego cilja je bilo potrebno preganjanje in v mnogih primerih tudi fizično odstranjevanje političnih nasprotnikov, ki so tovrstnemu »preoblikovanju« z vsemi sredstvi nasprotovali.

Začetki segajo že v prvo leto vojne, ko je decembra 1941. leta vodstvo OF včlanjenim skupinam sporočilo dodatno točko svojega programa: *ko garkoli, ki bi se boril proti okupatorjem izven OF, je treba imeti za petokolonaša in izdajalca ter ga likvidirati*. Komunistični voditelji s tem niso razglasili samo svojega monopola na odpor proti okupatorju, temveč so že prej ukazali ubijati ljudi, ki niso imeli nobene zveze z okupatorji, pač pa bi proti njim utegnili organizirati odpor, nad katerim KP ne bi imela nobene kontrole.

Pozimi 1941—42 so likvidatorji, organizirani v partijski tajni policiji VOS (varnostno obveščevalna služba), ki jo je

vodila tovarišica Zdenka Kidrič, v ljubljanski pokrajini ubili okrog tisoč ljudi. To so bili v glavnem predstavniki in simpatizerji Slovenske ljudske stranke (SLS), ki je bila pred vojno najmočnejša stranka. Indikativno je, da se vosovci z isto vnemo niso lotili niti enega predstavnika italijanske okupacijske oblasti.

Ljubo Sirc se začetkov državljanske vojne takole spominja: *»Ker je skupina Pravda, ki sem ji med vojno pripadal, protestirala proti nemoralni dodatni točki programa OF, je bila v začetku 1942 izključena iz OF, medtem ko je bilo machiavellistično rečeno, da posamezniki ostanemo člani. Odpor proti komunističnim nakanom in ukanam je postajal vedno hujši in kazalo je, da bodo nekateri res začeli sodelovati z okupatorjem iz strahu pred komunističnim terorjem in iz obupa nad marksističnoleninistično taktiko neprestanih prevar.«*

Ker je sodeloval pri poskusih, organizirati združeno jugoslovansko legalno opozicijo, so ga komunistični voditelji na povojnem Nagodetovem procesu, ki ga je režiral tovariš Mitja Ribičič, obsodili na smrt, kazen pa so pozneje spremenili v dvajset let prisilnega dela. Pa Sirc ni bil nika kršen »belogardistični izdajalec«. Konec vojne je dočakal v partizanski uniformi 5. prekomorske brigade in artilerije 7. korpusa...

Geneza državljanske vojne, ki so jo zaostrovali voditelji KPS s svojimi izključujočimi odloki, je bolj ali manj znana. Vaške straže so nastale kot posledica prisilnih mobilizacij v partizane in stalinističnega terorja po vaseh »osvobojenega ozemlja« ter povračilnih italijanskih represalij nad civilnim prebivalstvom, zaradi njihovega domnevnega sodelovanja s partizani.

...in konec?

V začetku maja 1945 se je,

»Domobranska grobišča«

Članek s tem naslovom je izšel v 21. števil. ljubljanske »Mladine« z dne 9. junija izpod peresa Boruta Meška in Iva Zajdele. Posredujem ga v celoti z izjemo krajšega dodatka v zvezi s tožbo med lordom Aldingtonom in Nikolajem Tolstojem. Tudi karta, na kateri so zaznamovana grobišča, ni vključena, kot druge ilustracije ne. V kolikor je bilo mogoče, sem sledil številnim spremembam črk (navadne, močne, kurzivne). Urednik

kot posledica končane državljanske vojne, proti severu valila velikanska množica beguncev. Cilj je bil seveda Koroška, ki so jo zasedli Angleži. Večje vojaške skupine so poleg Nemcev sestavljali Kozaki, ustaši, ljotičevci, domobranci, z njimi pa se je umikalo tudi precej civilistov. Šli so v dveh smereh: preko Ljubelja in Dravograda. Čez Dravograd so se v glavnem umikali Hrvati, ki jih je bilo okrog 200.000. Pri Dravi na Koroškem je val beguncev zadel prve oddelke britanske 8. armade. Vendar pa so krajevni britanski častniki dobili zapoved, naj za vsako ceno preprečijo, da bi te množice prešle čez reko. Pri Pliberku se je tem oficirjem posrečilo večino beguncev pregovoriti, da so se ustavili, čeprav bi si prehod lahko z lahkoto omogočili. Kljub temu je nekaterim močnim skupinam uspelo predreti redke britanske vrste in se jim predati. Ostale so zajele enote jugoslovanske vojske.

Tisti, ki so prihajali čez Ljubelj, so se 12. maja predali britanskim enotam. Te so jih nastanile v begunskem taborišču v Vetrinju na Koroškem. Vsega skupaj jih je bilo od 25.000 do 26.000, med njimi pa največ Slovencev, od tega okrog 12.000 domobrancev in 10.000 civilistov. Ostali so bili srbski (ljotičevi) prostovoljci in četniki. Po prihodu na Koroško so se predstavniki Narodnega odbora zahvalili angleškemu majorju Johnsonu za pomoč. Johnson, ki je bil vodja oddelka za razseljene osebe, se je zanimal predvsem za nastanitev civilnih beguncev, posebej pa je poudaril, da za vojake ni pristojen.

Ravnanje z jugoslovanskimi begunci in vojnimi ujetniki je namreč spadalo pod 5. britanski korpus, ki mu je kot delu 8. armade v zasedeni Avstriji poveljeval Charles Keightley. V času, ko so na Koroško prišle tudi jugoslovanske partizanske enote, ki so britanski vojaški upravi povzročale resne težave (vzpostavljane »nove oblasti«), so se med begunci razširile govorice o njihovem odhodu v begunska taborišča v Italiji.

Kupčija

Britanskim divizijskim poveljnikom je bil 17. maja 1945 izdan tajni ukaz 5. korpusa, da morajo vse jugoslovanske državljane, ki so na njihovem področju, čimprej izročiti partizanskim enotam. Povelje je podpisal brigadni general

Žalna komemoracija za domobrance v Ljubljani

V torek, 27. junija, ob 5. uri popoldne po ljubljanskem času (ob 11. dop. v Clevelandu), bo v Ljubljani na Žalah komemoracija za padle domobrance. To sporočilo je priobčilo ljubljansko »Delo« 5. junija — dobesečno: »Posvečena bo domobrancem... ki so bili izročeni našim oblastem... mučeni in pobiti.«

To bo prva znana javna žalna proslava za padle domobrance v domovini. Prav bi bilo, da se zbranim na Žalah v duhu pridružimo Slovenci, raztreseni po vsem svetu, da bomo edini v uri, ko domovina prvič javno prizna slovensko tragedijo takoj po »osvoboditvi« v maju in juniju 1945.

J.M.

Toby Low, načelnik Keightleyjevega štaba. Dva dni kasneje, zvečer 19. maja, se je Low sel s polkovnikom Ivanovićem, podpoveljnikom 3. jugoslovanske armade. Sporazumela sta se, da se bodo partizanski oddelki v prihodnjih dveh dneh umaknili južno od avstrijske meje. V zameno pa bo 5. korpus predal vse jugoslovanske državljane z zasedenega ozemlja, ki se niso bojevali na strani partizanov, in njihove somišljenike v taboriščih. Takoj po umiku partizanov s Koroške 24. maja 1945, so Angleži predali prvi transport iz Vetrinja jugoslovanski armadi. Je bilo to plačilo za Koroško?

Vsekakor je glavna odločitev o predaji ujetnikov padla 13. maja, ko je britanski rezidenčni minister in politični svetovalec pri zavezniškem vrhovnem poveljstvu za Sredozemlje Harold Macmillan skrivnostno pripotoval v Celovec h generalu Keightleyu. Kajti 14. maja 1945, dan po Macmillanovem odhodu s Koroške, je general Brian Robertson, ki je bil glavni upravni častnik v zavezniškem poveljstvu v Caserti, dal 8. armadi ukaz, da je treba »vse ugotovljene jugoslovanske državljane, ki so se vdali in ki so služili v nemških oddelkih, razorožiti ter jih izročiti Titovim silam.«

Ta ukaz je preobrnil vsa dotedanja navodila. Angleški ministrski predsednik Winston Churchill je namreč 29. aprila 1945 svojemu zunanjemu ministru naročil, naj 15. armadna skupina »jugoslovanske protipartizanske sile razoroži in pošlje v begunska taborišča, ker je edino taka rešitev možna.« Macmillan je izkoristil svojo avtoriteto v vrhovnem štabu za Sredozemlje in ta ukrep izsilil od generala Robertsona.

Ozadje teh dogodkov se je zaradi nedostopnih arhivskih dokumentov začelo razkrivati šele pred nekaj leti. Ker so razprave Nikolaja Tolstoj v angleški javnosti zbudile precej pozornosti, je britanska televizija BBC 2. januarja 1984 predvajala 23-minutni dokumentarni film z naslovom Celovška afera. V njem je skušala s prikazom dokumentov, s pričevanjem še živih angleških oficirjev, ki so morali sodelovati pri nasilnem izročanju in s pričevanjem treh rešenih srbskih prostovoljcev, ki žive v Avstriji, osvetliti dejanje izročanja jugoslovanskih beguncev in ujetnikov enotam jugo-

slovanske armade.

V tem dokumentarcu je posebno pozornost zbudil general Toby Low (sedaj lord Aldington), ki se s Tolstojem ob pripravljanju knjige Celovška zarota ni hotel pogovarjati. Priznal je, da je on kot načelnik štaba izdal povelje divizijskim poveljnikom 5. korpusa za izročitev beguncev. Branil se je očitka, da je bila v razgovoru s partizanskim poveljnikom 19. maja narejena politična kupčija. Toda v naslednjem kadru pokažejo dokument: prve štiri točke sporazuma obsegajo tehnično stran partizanskega umika s Koroške, peta točka pa organizacijo izročanja beguncev.

Lord Aldington je nato skušal sporazum opravičevati, češ da je bil za Britance ugoden, saj so partizani prostovoljno odšli s Koroške in s tem je bila odstranjena nevarnost spopada. Vodja oddaje je takoj pristavil, da je bila pri tem narejena očitna politična kupčija: za umik partizanov s Koroške — izročitev beguncev. Bivši oficir Nicholson je k temu pripomnil, da je imel ob izročanju občutek, da je v resnici šlo za kupčijo, po vsej verjetnosti sklenjeno v Beogradu.

Že leta 1979 pa je Milovan Djilas za londonski Encounter med drugim dal dve zanimivi izjavi. Prva je v zvezi z usmrtnimi predanosti ujetnikov in beguncev: »Ali je Tito izdal direktno povelje ali ne, ne ve nihče. Gotovo pa je bil naklonjen radikalni rešitvi — iz pragmatičnih razlogov, kot so tudi Angleži iz pragmatičnih razlogov vračali nesrečne begunce.« In druga: »Mi (jugoslovanski komunisti, op. p.) sploh nismo mogli razumeti, zakaj Britanci pritiskajo na izročanje beguncev.«

Predaja

Naši arhivi o teh dogodkih molčijo. Vsekakor pa se je v času predaje že začela silovita politična propaganda. Dva dni po prvem transportu je 26. maja 1945 Tone Seliškar v uvodniku Slovenskega poročevalca napisal, da je postalo maščevanje program: »Morda bo marsikoga ob tej ugotovitvi mraz pretresel, kajti v nekaterih je še ostalo mnogo žalostne zapuščine dolgih stoletij: vse zle posledice hlapčevstva in klečeplaženja ter omahovanja. Toda tudi to smo že premagali. In premagali bomo tudi vse druge pomisleke, ki bi nam ovirali izvrševati to maščeval-

(dalje na str. 6)

Kako reči
"Edina Z.D.
letalska družba
v Jugoslavijo"
v angleščini.
"Pan Am."

Cleveland to Belgrade

Daily 6:30 pm Flight 564
(except Wed., Sun.)

Cleveland to Dubrovnik

Daily 6:30 pm Flight 564

Cleveland to Zagreb

Daily 6:30 pm Flight 564

For reservations and information call your Travel Agent or Pan Am
at 1-800-221-1111. Schedules subject to change.

PAN AM
NUMBER ONE TO EUROPE

DOMOBRANSKA GROBIŠČA

(nadaljevanje s str. 5)

no poslanstvo, kajti žrtve morajo biti maščevane in tako maščevane, da bo to maščevanje seglo do samih najglobljih korenin.

Mi ne bomo posekali samo gnilega drevesa, mi bomo tudi njihove korenine izruvali in jih požgali, in zemljo, v kateri je raslo tako drevje bomo deset klafter globoko prekopali, da ne bo ostalo za takim drevesom niti najmanjše kali. Vsa reakcija pri nas doma in po vsem svetu se je skrila za krinko lažnega protifašizma in krinko hinavskega hlinjanja naši zmagi. Potuhnilo so se. Mi pa vemo, da tiči v malhah letih nož, ki nam bi ga poskušali ob prvi priložnosti spet zasadi ti v hrbet. Zdaj ga nam je zasajala s pomočjo molitvenikov in škapulirjev, v drugo bi nam ga zasajala morda v imenu kakih drugih gesel, saj je reakciji vseeno, kakšnega sredstva se poslužuje.

Vidite, in zato je maščevanje potrebno, da preprečimo reakciji spet dvigniti se iz svojih zločinov. Nikdar in nikoli se ne sme to več ponoviti. Mi smo zidarji novih, svetlih, sončnih časov, naša dejanja so čista, jasna, vsakemu poštemu človeku razumljiva, če pa bi se ne maščevali, tedaj bi čez pet, deset let spet razpeli ti potuhnjenci svoja zlokobna razdiralna gesla med narod, sovrastvo in bratomorstvo. In le z maščevanjem bomo to preprečili!

Medtem je bilo vračanje predanih vojnih ujetnikov v polnem teku. Že 24. maja je iz Vetrinja odšel prvi transport s Tatalovičevim srbskim polkom in 40 domobranci, 27. maja okrog 600 domobrancev in 200 četnikov, 28. maja pa 3000 domobrancev. Predani so bili v Podrožci. Četrty in peti transport sta bila predana deloma v Podrožci, delno pa v Pliberku in sta štela okrog 4800 ljudi. Zadnji transport so 31. maja (okrog 2700) Angleži predali v Pliberku. Zanimivo je, da je nekaterim med predajo uspelo pobegniti in se vrniti v Vetrinje. Vendar pa jim ni nihče verjel, da begunce, ki so bili na domnevni poti v Italijo, Angleži v resnici predajajo partizanom.

Tito je 26. maja obiskal Ljubljano. Pred odhodom v Maribor v spremstvu Aleksandra Rankovića, Borisa Kidriča, Ivana Mačka in drugih, je imel na Kongresnem trgu govor, v katerem je dejal:

»Kar se tiče onih izdajalcev, ki so bili v državi sami, v vsakem narodu posebej, to je stvar preteklosti. Roka pravice, roka maščevalka našega ljudstva je že dosegla ogromno večino, a samo manjšemu delu izdajalcev se je posrečilo pobegniti pod okrilje pokroviteljev izven naše dežele. Ta manjšina ne bo nikdar več gledala naših divnih planin, naših cvetočih polj. Če bi se to zgodilo, bo to trajalo le kratek čas.« Vsekakor cinična ugotovitev.

Javnost je bila pripravljena

na krvavi obračun. Preživela priča se spominja predaje: »S kamioni so nas odpeljali do postaje Podrožca, kamor smo prišli ob 11. uri dopoldne. Na postaji smo opazili partizane, vendar smo se nadejali, da nas bodo prepeljali v Italijo. Zardi tega ni nihče skušal pobegniti, ko so nas Angleži predali partizanom. Angleži so nas namreč vkrcali v živinske vagonce in jih zaprli. Zato smo bili prepričani, da nas bodo oni spremljali.

Partizani, ki smo jim padli v roke, so bili po večini Grki, Romuni, Madžari, Srbi, le malo je bilo Slovencev. Ti so vdiral v vagonce, kradli dragocenosti in denar, pa tudi obleko. Ženskam so pobrali zlatnino, prstane, ure in tudi odvečno perilo. Kdo je to odredil, ne vem. Okrog poldne so nas odpeljali s Podrožca. Že na postaji so nas začeli pretepati in pljuvati.«

Prvi zapis o vračanju angleških vojnih ujetnikov in beguncev se je v Slovenskem poročevalcu pojavil 31. maja, ko so Angleži, na intervencijo feldmaršala Harolda Alexandra, prenehali predajati transporte. V članku Zločinci vračajo je med drugim pisalo: »Angleži so izročili našim oblastem kopico raztrgancev in moralno uničenih zločincev in ubijalcev, ki so bili še pred kratkim strah in trepet našega okrožja.«

Sprejem

Iz Vetrinja vrnjeni transporti so šli v Jugoslavijo čez Podrožco skozi karavanški predor na jeseniško stran in čez Pliberk v Slovenj Gradec. Tisti, ki so jih poslali čez Jesenice v notranjost, so imeli končno postajo v Kočevju. Druga smer je vodila proti Celju, točneje v vas Teharje, ki je samo nekaj kilometrov oddaljena od tega mesta. Tam je bil že med

vojno tabor za urjenje nemških mladincev (Hitlerjugend), pozneje so ga Nemci preuredili v taborišče za vojne ujetnike: Poljake, Čehe in Italijane. Ob prihodu transporta je taborišče spet spremenilo svoj namen: tokrat za nekaj tisoč ljudi. Značilnost teharskega taborišča je bila, v nasprotju z drugimi lokacijami, kamor so prepeljali ujetnike v tem, da je bilo v njem tudi mnogo družin z otroki.

Domačin iz Teharij J. H., doma v neposredni bližini nekdanjega taborišča (Vrhe), nam je o takratnih dogodkih povedal naslednje: »Po osvoboditvi so lager prevzeli partizani. Od spomladi naprej so se začele grozote. Iz dneva v dan so v lager vozili kolone domobrancev. Z njimi so bile žene in otroci. Kolone so prihajale iz smeri Teharje, po teharski cesti v lager. Iz celjske smeri so po bukovčlaški cesti, mimo starega Bežigrada, vodili v glavnem civiliste, starce, matere, otroke. Matere so otroke nosile v naročjih ali pa so jih vozile v vozičkih. Spremljali so jih mladi partizani na konjih.

Vsak dan, od spomladi 1945 do konca tega leta, se je od 19. ure dalje slišalo streljanje iz mitraljezov. Slišali smo jok, molitvice in krike. Taboriščniki so si sami morali kopati jame, nato so jih partizani neusmiljeno pobili. Prav tako so ubijali otroke in ženske. Včasih se je zgodilo, da je kdo pobegnil. V takem primeru so jih iskali. Če so jih našli, so jih takoj ustrelili ali pa pobili. Mladi partizani so prihajali gor v vas. Nekateri izmed njih so imeli na rokah več ur in verižic. Mi vaščani smo menili, da komandanti te mlade partizane drogirajo, saj tega normalen človek ne bi mogel početi.«

Organizacijo in prevzem transportov je na jugoslovanski strani prevzela OZNA, naslednica varnostno-obveščevalne službe (VOS), ki ji je po-

veljeval tovariš Ivan Maček-Matija. Izvrševalne naloge na terenu (likvidacije, mučenja) pa so po njegovih ukazih opravljali pripadniki KNOJ-a, po večini izkušeni partizani.

Ujetnike iz Koroške in ostale so v zbirnih krajih (Slovenj Gradec, Teharje, Kočevje itd.) klicali pred okna barak, kjer so uradovala sodišča. Sestavljal sta jih politkomisar ali partizanski oficir, ki je bil obenem sodnik in tožilec, in tipkarica. Komisar je zastavljal vprašanja, tipkarica pa je pisala odgovore. Na podlagi zasliševanja so domobrance razdelili v tri skupine, imenovane A, B in C. V skupino A so odbrali mladoletnike, ki še niso dopolnili 18 let. V skupino B so prišli tisti, ki so bili pri domobranci manj kot 6 mesecev. Vsi ostali so bili dodeljeni v skupino C, ki je bila namenjena za takojšnjo likvidacijo. Toda mladoletnikov, ki so jih poslali domov, se je le malo rešilo. Ob vrnitvi so jih veliko pobili domači terenci.

Brezarjevo brezno

Pri Lescah na Gorenjskem so v začetku maja 1945 partizani zajeli bolniški vlak, ki je peljal ranjene domobrance v Avstrijo. Najprej so jih odpeljali na dvorišče Škofovih zavodov v Šentvidu, po dveh tednih pa so jih naložili na tovornjake. Odpeljali so jih proti Brezarjevemu breznu, naravni kraški jami med vasi Glinice, Toško čelo in Podutik. Tam so jih pobili okrog 1000, trupla pa zmetali v brezno. Ko je bilo 10. junija delo končano, so jamo razstrelili in jo zabetonirali. Ker je na dnu prepada izvirал potok Drgo-maš, je po deževnem obdobju potok narasel in zaradi plinov, ki so nastali ob razpadanju trupel, je betonsko ploščo razpolovilo. Strnjena kri in lasje so se s potokom zlivali v Gradaščico. Pojavile so se zastrupitve, zato je interveniral higien-ski urad, ki je objavil, da je

kopanje v Glinščici in Gradaščici prepovedano, ker so vo-do zastrupili domobranci... Tja so poslali nemške ujetnike, ki so morali jamo ponovno izprazniti in ostanke trupel prenesti v okrog 300 metrov oddaljeno jamo v dolini pod Toškim čelom, ki so jo zalili z betonom.

Slovenski poročevalec je 20. septembra zapisal: »Cesta na Toško čelo obnovljena... Zato je šla Narodna milica iz Drav-elj z 8 svojimi četai na delo. Odstranili so bodečo žico in razstrelili 6 težkih min ter prekopali vso cesto, da je sedaj rešena vsake nevarnosti.«

Počiščeni arhivi

Že ob pisanju o dachauskih procesih, Golem otoku, Nagodetovem procesu in v podobnih primerih, se pojavlja problematika dokumentarnega gradiva. Danes vemo, da je o dachauskih procesih na razpolago kar precej arhivskega gradiva, vendar je dostop do njega skrbno koordiniran v obliki posebnih pravno-zgodovinskih komisij (konec 60. t. i. Janžekovičeva komisija, danes Bavcon-Nečakova).

Z dokumenti o vračanju britanskih vojnih ujetnikov in beguncev in o ravnanju z njimi je še slabše. Medtem ko so angleški dokumenti na to temo skrbno arhivirani, pa so slovenski »prazni«. Iz pričevanj pobeglih iz taborišč in morišč je razvidno, da so se takrat delali spiski z osnovnimi podatki o vrnjenih. Kje so ti spiski danes, ali so v kakšnem skrivnem arhivu ali pa so uničeni?

Na ta vprašanja je ta trenutek skorajda nemogoče odgovoriti. Če dokumenti obstajajo, bi morali biti v arhivih OZNE, tako slovenske kot jugoslovanske. Dokumenti slovenske OZNE so v arhivu RSNZ, vendar pa o njegovi uporabi odloča štiričlanska komisija, ki ji predseduje podsekretar slovenske policije. Za

(dalje na str. 7)

V BLAG SPOMIN LAUSCHETOVE DRUŽINE

Frances Lausche

MATI
umrla 4. julija 1934

Louis Lausche

OČE
umrl 7. julija 1908

BRATJE

LOUIS LAUSCHE
umrl 5. sept. 1911

WILLIAM J. LAUSCHE
umrl 8. julija 1967

ALBERT LAUSCHE
umrl 5. junija 1905

CHARLES J. LAUSCHE
umrl 25. julija 1969

HAROLD J. LAUSCHE
umrl 29. maja 1986

SESTRI (DVOJČKI)

FRANCES LAUSCHE
umrla 22. februarja 1900

ALICE LAUSCHE
umrla 28. marca 1900

JANE SHEAL LAUSCHE
umrla 24. novembra 1981

FRANCES URANKAR
umrla 18. oktobra 1987

ŽALUJOČI

Josephine Lausche Welf, Frank J. Lausche
Mrs. Alice Lausche, vdova po dr. William J. Lausche
Mrs. Frances Knaus Lausche, vdova po Charles J. Lausche
Mrs. Antonia Lausche, vdova po Harold J. Lausche

Cleveland, Ohio, 20. junija 1989.

— KOLEDAR PRIREDITEV —

JUNIJ

25. — **Piknik ohijske KSKJ** federacije na farmi sv. Jožefa na White Rd., Willoughby Hills, O. Igrajo »Button Box Players«.

25. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee** priredi prvi piknik na svoji pristavi.

JULIJ

1. in 2. — **Pristavska dneva**, na Slovenski pristavi.

1. in 2. — **Slomškov krožek** prireja romanje v Lemont.

9. — **Misijonska Znamkarska Akcija** priredi piknik na Slovenski pristavi. Začetek piknika s sv. mašo ob 12. uri opoldne.

9. — **Misijonski piknik MZA** v Milwaukeeju, na pristavi SKD Triglava.

9. — **Zbor Slovenska Pesem** vabi na piknik v parku Sv. Jožefa v Jolietu, od opoldne do 8. zv. Igrata Vinko Rigler in ansambel Dediščina od 4. pop. dalje.

12. — **Klub upokojencev** na Holmes Ave. priredi piknik na farmi sv. Jožefa na White Rd., od 12. do 6. zv. Igral bo Chuck Krivec.

14., 15. in 16. — **Fara Sv. Vida** priredi poletni festival.

22. — **Nevburški dan na ADZ** letovišču v Leroyu, O. Ob 4.30 pop. polka maša, igra Johnny Vadnal orkester.

30. — **Belokranjski klub** priredi piknik na Slovenski pristavi. Igra Tony Klepec orkester.

AVGUST

6. — **Dan upokojencev** na Slovenski pristavi.

13. — **Slov. šola pri sv. Vidu** prireja piknik na Slovenski pristavi.

13. — **ADZ priredi Družinski dan** piknik na svojem letovišču v Leroy, O.

13. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee**, priredi drugi piknik na svoji pristavi.

20. — **Slov. šola pri Sv. Vidu** prireja piknik na Slovenski pristavi.

SEPTEMBER

3. — **Folklorna skupina Kres** praznuje svojo 35-letnico z večerjo in folklornim spore-

DOMOBRANSKA GROBIŠČA

(nadaljevanje s str. 6)

ta arhiv je znano, da smejo vanj vstopiti le posvečeni, vsebina fonda pa sploh ni popisana v publikaciji, ki jo izdajajo jugoslovanski arhivi. Neuradno smo sicer izvedeli, da dokumenti o vračanju beguncev ne obstajajo. V zgodovini pisju pa velja načelo: če neko arhivsko gradivo ni dostopno, bodisi da je pod političnim embargom ali pa je izginilo, se je treba nasloniti na pričevanja in spomine preživelih in ekskutorjev. Druge poti zaenkrat ni.

BORUT MEŠKO
IVO ŽAJDELA

dom v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

9. — **Fantje na vasi prirede** koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

10. — **ADZ priredi Pečenje** školjk na svojem letovišču v Leroy, O.

17. — **Oltarno društvo pri Sv. Vidu** priredi kosilo v svetovidski dvorani.

17. — **Vinska trgatev na Slovenski pristavi.**

24. — **Društvo SPB Cleveland** priredi romanje v Frank, Ohio.

24. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee**, priredi Vinsko trgatev na svoji pristavi.

OKTOBER

21. — **Tabor DSPB Cleveland** priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

22. — **Občni zbor Slovenske pristave.**

22. — **Slov. dom na E. 80 St.** priredi letno pečenje školjk in steklov. Pričetek ob 2. pop.

28. — **Štajerski klub priredi martinovanje** v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

NOVEMBER

11. — **Belokranjski klub prireja martinovanje** v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra Tone Klepec orkester.

11. — **Pevski zbor Jadran** priredi koncert z večerjo in plesom v SDD na Waterloo Rd. Igra Fred Kuhar orkester.

DECEMBER

1. — **Slovensko ameriški kulturni svet** prireja predbožično srečanje s škofom Pevcem na semenišču Borromeo.

MALI OGLASI

Second Annual Super Sale

New, nearly new, gently used tools, plumbing, appliances, household items, furniture, clothing for children & adults, books, decorations, crafts, Xmas items, and much more. St. Christine's Gym. 840 E. 222 St. Euclid, O. Fri. June 23, 6 to 9 p.m., Sat., June 24, 9 a.m. to 6 p.m. (46-47)

MALI OGLASI

FENCES — OGRAJE

Postavljam nove ograje in popravljam stare. Prodajam po zmerni ceni potrebni material za ograje in ga dostavljam brezplačno. Imam geometra za merjenje vrta. Pokličite vsaki čas na 391-0533. (FX)

Hiše barvamo zunaj in znotraj. Tapeciramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444

ATTENTION - HIRING! Government jobs - your area. Many immediate openings without waiting list or test. \$17,840 - \$69,485. Call 602-838-8885. Ext. R1772.

For Sale

South Collinwood. 2 family. 2 bdrms each unit. Alum. siding. Newer boilers. 3 car garage. Good rental income. Near St. Mary's. Mid 40's. 761-0296 (46-47)

MALI OGLASI

Land For Sale

We have 48½ acres of land in Kirtland, with 710 feet frontage, south on Billings Rd., 1 mile east from Rte. 306. If we find 3 or 4 buyers interested only in 4 or 5 acre parcels we will subdivide the frontage of 20 acres. Call us at 1-821-0780 in Alliance. Dr. Lukež. (45-48)

For Rent

4 lovely rooms on Glass Ave. Ideal for elderly person. Call 881-3334 after 6 p.m.

Norwood Rd., Near St. Clair
For sale by owner. Handyman special. 5 suites 3 garages. Office space. Workshop. Storage space. \$45,000. Negotiable. 289-4395. (x)

FOR RENT

3 Room Vacancy at Beachland Medical Bldg., E. 200 St. & Lake Shore Blvd. For doctors or attorneys. Call Mr. John Lokar at 731-5515. (fx)

Kako reči “Edina Z.D. letalska družba v Jugoslavijo” v angleščini. “Pan Am.”

Edini besedi, ki ju morate spregovoriti za vrnitev domov, sta “Pan Am.” To ker smo edina Z.D. letalska družba, ki vas lahko pripelje v Jugoslavijo. S primernim sporedom poletov od več kot 30 mest v ZDA. In ako želite pripeljati koga na obisk sém, lahko si nabavite njih Pan Am vozovnice tu za potovanje iz Jugoslavije.

Besede ne morejo povedati, kako enostavno je poleteti domov. A Pan Am more. Za rezervacijo in informacijo, kličite Vašega potovalnega agenta ali Pan Am na 1-800-221-1111.

Conditions: \$23 fee for U.S. departure tax, security surcharge and customs not included. A 7-day minimum/120-day maximum stay is required. Cancellation penalties apply.

PAN AM

NUMBER ONE TO EUROPE

St. Vitus '39 Reunion Is Nostalgic and Lots of Fun

by Ann (Cimperman) Strazar

How blessed were we, the St. Vitus class of '39 to have had such a beautiful day on Sunday, June 11 at which time we celebrated our 50th anniversary class reunion.

Members of the class met at the school for an open-house, and also to return to the classrooms of our youth. Many changes were noted, the most inspiring was the computer room used by the present-day students. The room was given to the school by our Senator Frank J. Lausche. God bless you, Senator.

Absent were the old oak top desks, and the blackboards made of black-slate. The boards are now white, and rooms are equipped with modern desks. Do you remember how many blackboards you washed, making certain you left no streaks? Erasers were clapped clean, on fellow students, then after a day at school either by choice or punishment, you swept the classroom floors, sometimes hardly able to pass the giant sized push-broom under the immovable desks held up by legs of black steel.

"I will not talk in class." Our penmanship must have improved a hundred-fold as we repeatedly wrote this sentence on the board, sometimes 50 or a 100 times.

As we walked through the halls of the school a great number of us found ourselves standing at the door of our first grade. Who will ever forget Sister Mary Ahacia, as she was known then, this nun who possessed a warmth and a love much like our own mothers. She reminded us often of the dark cellar, for those of us who were bad.

Then there was Mr. Glavich, the school janitor at that time, who never failed to appear at her classroom door, with some heavy chains in his hand, just as sister would be disciplining one of her students. There was always the dark cellar, or dungeon he could take you to.

God bless their souls, as together with a wink in their eye, they knew how frightened

we first graders were. And how could they inflict such punishment, as they looked into the first graders huge eyes, reflecting his or her innocence.

Someone opened yet another door, and there before us was our old cloak-room, with the pegs that held our coats up against the wall. For just a moment, you let your imagination run wild as you remembered the piles of coats, hats, bags, and boots scattered over the floor. What fun it was to sort through all that rubble. Time consuming? Never, especially when the bell would ring at the end of the school day and we knew there was no

worry about leaving school early as the great majority of us lived within walking distance of the school.

Why, there is Sister Turibia who conducted her classes with a yardstick. Sister taught music and piano lessons. God rest her soul.

Milk distribution at recess was quite a scenario. A small bottle of either chocolate or white, sold for three cents, and for two cents more you were able to purchase a large soda cracker, or two graham crackers.

The school infirmary is still at the extreme end of the first floor. How often we stood in

line, for medical attention, and oh the painful vaccinations. The students today have a library where once we had our gym.

The last day of school was at hand, and there was a hushed silence throughout the halls, as each class anxiously waited for our dear Msgr. B. J. Ponikvar, to enter the room in order to pass out our report cards. Talk of E.S.P., all one had to do was to look at the expression on Msgr.'s face, and already you knew if you were to advance to an upper grade, or stay behind to redo a grade. To some, that day's

(Continued on page 9)

St. Vitus Class of 1939 on the steps of the grand church.

Taking a look at their former school, these 1939 graduates are, left to right, Ed Grum, Frank Zgonc, Frank Strah, Bob Dulc, Frank Korenchan, Lillian and Ray Novak, and principal Sister Anne Marie.

(Photos by Tony Grdina)

Coming Events

Wednesday, June 21

Waterloo Pensioners Picnic from 1 to 7 p.m. at SNPJ Farm, Heath Rd., Kirtland, O. Dinner from 1 to 3 p.m. Chuck Krivec music from 3 to 7 p.m. \$7.00 dinner and admission. Admission only is \$2.00. For tickets call Tillie at 486-1505.

Friday, June 23

Slovenian Womens Union Branch 50 Dessert Card Party, 1 p.m. at Euclid Park Club House, E. 222 St., by the lake. Donation \$2.50.

Sunday, June 25

Ohio Federation of KSKJ Lodges Annual Picnic at St. Joseph Picnic Grounds, White Rd., Willoughby Hills, O., 1 to 8 p.m.

Sunday, July 9

Slovenska Pesem Chorus picnic at St. Joseph Park in Joliet from noon to 8 p.m. Music by Vince Rigler and Ensemble Heritage. Food, games, dancing and fun.

Wednesday, July 12

Holmes Ave. Pensioners picnic at St. Joseph grounds. Open to the public 12 to 6. Entertainment with Chuck Krivec. Fun & games, sandwiches. Refreshments available.

Wednesday, July 19

Slovenian Pensioners Club of Euclid Annual Picnic at SNPJ Grounds, Heath Rd. Pork & Chicken dinner served 1 to 3 p.m. Music by Krivec Orchestra 2 to 6. Donation \$7.00. For tickets call 486-5311.

Saturday, July 22

Newburgh Day at AMLA Recreation Center with Polka Mass at 4:30. Music by Johnny Vadnal.

Sunday, August 3

Pensioners Day at Slovenska Pristava.

Sunday, Aug. 13

PSWA Circle 1 Dinner/Picnic, SNPJ Farm, Kirtland, O. Music by Ray Polantz. Serving 1 to 3, dancing 3:30 to 7:30.

Saturday, August 19

70th Anniversary of Collinwood Slovenian Home with dinner-dance, music by Jeff Pecon.

Sunday, August 20

Collinwood Slovenian Home Annual Homecoming. Parade and music all day.

Sunday, Sept. 3

Kres folklore celebrates 35th anniversary with dinner and concert at Slovenian National Home, St. Clair Ave.

Thanks

The Ameriška Domovina wants to thank Mr. Dale Golob of D & G Glass Co., son-in-law of Vinko Rozman for repairing the front window in our business place which had been broken by vandals early Saturday morning.

A.H. Vacation

The American Home Publishing Co. will be taking its annual summer vacation this year from Wednesday, June 21 to July 3rd.

The Friday, June 23 English section will be included with the June 20 paper.

The Ameriška Domovina will resume publication on Thursday, July 6th with a combined Slovenian and English edition for the first week in July.

'No Friend Like An Old Friend,' say '39 Grads

(Continued from page 8)

return to our homes seemed an eternity, while others never let their feet touch the ground. God bless our parents, whom we then had to face, although mothers always seemed to be in charge.

There was no PTA at that time. Instead, our mothers met at a dear friend's home, or in front of the church after weekday Mass to discuss matters of concern.

Third grade - Sister Mary Philomena instructed us for our First Communion Day. Boys in their dress-up suits, and the girls in lovely white dresses and veils, formed a procession, and with bells ringing, we followed Msgr. and our assistant priests, down the aisle of the church singing the beautiful Slovenian communion hymn, "Bodi pozdravljen zlati moj dan, ..." or translated, "Blest be this, my golden day." Truthfully, it was the most remembered of days, in our innocent days.

Fourth grade - Our dear teacher was Miss Petkovsek who would reward her star pupils with an apple. Her class presented the play with Tiny Tim and Bob Cratchet. She left St. Vitus school, I believe, the following year, and entered the order of the Poor Clares, the cloistered sisters, in Rocky River, Ohio where she resides today. Her name is Sister Mary of St. Augustine of Jesus. Our thanks to you, sister, for that wonderful year spent in your classroom, and may God bless you. This also was the year of our Confirmation by Bishop Joseph Schrembs.

On we went to the fifth, sixth, seventh grades, with dramatic plays and recitals throughout these years. Then, there were picnics we all looked forward to at Gordon Park. We would walk from the school down St. Clair Avenue to E. 72nd and the park. Remember clutching your "brown paper bag," that held so many goodies from home, for your lunch, most of which were exchanged with classmates even before reaching the park?

The most outstanding fun day was the day we boarded the St. Clair streetcars for our destination: Euclid Beach Park. There we were allowed to go on all the rides and from place to place on our own. How grown up we all felt.

Eighth grade - Soon the day arrived which was to be our last at this, our cherished school, the day of our graduation. I'm certain we all faced it with mixed emotions. Ours was the only class from the school that held their graduation exercises at the Cleveland Stadium. Bishop Joseph Schrembs invited all the grade school graduating classes of the diocese that year to join with him to celebrate the beautiful ceremonies of the day.

Having toured the school and discussed much of what we mentioned, we went outdoors, and together with our spouses, walked to the church. Again, as so many times before as the bells tolled in the twin church towers, we entered the church, following the graduates of this school year.

Our own dear classmate,

Bishop A. Edward Pevec, led the procession with the celebrants Father Victor Tomc, Father Victor Cimperman, our pastor, Fr. Joseph Boznar and assistant Fr. William Jerse. Both Fr. Tomc and Fr. Cimperman have sisters in the class of '39. They are Mary Tomc and Ann (Cimperman) Strazar.

As we entered the church one could feel the grandeur and splendor of our church, and how blessed we were to be able to partake in this celebration. How long we had waited for this day, and how soon it came to pass.

Our bishop spoke so beautifully, as did our pastor. The church choir led the congregation in singing the lovely Slovenian hymn to Our Lady, "Cesčena si Maria" remembered by so many of us during our school days, and especially by our bishop, Edward Pevec.

Following the Mass, as in other years, our class picture was taken on the church steps, after which we went to the Hofbrau Haus where dinner was served and a program followed.

Coming the furthest were Rudy and Doris (Majer) Klemencic from Florida. Second were Philip and Marion (Mocnik) Croak from Wisconsin. Both Doris and Marion are members of the class. So nice to see you again. Classmate Edmund Turk has the youngest child, his daughter is 15. John Zgonc

has the oldest grandchild, 21 years, and member Chris Vadal is a proud great-grandmother to one.

We were a combination of three eighth grades, numbering 118; thirty-three of whom have passed away. May God grant them all eternal rest; they are sadly missed by all.

Ours is a class which has truly stayed together, as we have met every year. The closeness is especially felt by our spouses, who feel so much a part of our class. Yes, the years have taken their toll, but yet how wonderful that we still share the warmth and closeness of years gone by.

It seemed there was no end to our meeting at the Hofbrau Haus which lasted from 2 until 8 p.m. We, the class of '39 wish the graduating class of

this year many wonderful years ahead, and if possible, keep in touch so that some day you, too will meet as we did, on our 50th anniversary. Remember, there is no friend like an old friend, and time passes too quickly. God bless each and every one of you.

Special thanks to our dear teachers during our school years, many of whom God has called to eternal rest.

Many, many thanks to our classmates who make up the committee, who worked so hard and diligently through the years to keep us together. Thanks again and may God bless each and every one of you, Tony Grdina, Jim Logar, Matt Perpar, Agnes (Kosec) Koporc Lillian Kryzwicki, and Mimi (Mezic) Turk.

Memorial Service for Glasbena Members

In remembrance of my friends of Glasbena Matica: Anton Schubel, Carolyn Budan, Marie Babitt, Joe Batis and others, and Edward Bradach of the Slovenian National Home, a Memorial Service will be offered for their intentions in conjunction with the Sunday Liturgy at 11 a.m.

The memorial service will be held on Sunday, June 25 at St. Nicholas Byzantine Catholic Church, E. 36th and Superior

Avenue, with Divine Liturgy at 11 a.m.

On the church grounds this same day the annual picnic is held featuring barbecued lamb, roasted on the grounds and in the lower hall chicken and klobase dinners will be served.

Music will be furnished by the Bud Herak Tamburitza Ensemble.

John N. Perencevic

\$40.00 OFF

with Purchase of Eye Glasses

Eyes examined by Dr. S. W. Bannerman

J. F. OPTICAL

6428 St. Clair Ave.
361-7933

775 E. 185 St.
531-7933

Attention All Brides

The American Home Publishing Co. offers a complete line of Wedding Invitations and Accessories for the bride-to-be. Several books are available to choose from and all at a 20% discount for Ameriška Domovina subscribers.

Shop around and compare prices. You will agree the American Home offers the BEST IN QUALITY AND PRICES.

6117 St. Clair Ave.
Cleveland, OH 44103
Tel. 361-4088

Josef's Hair Design

5235 Wilson Mills Rd.
Richmond Heights, Ohio
461-8544 or 461-5538

E.X.P.

Extra
Precision
Painting

Interior
&
Exterior

Free Estimates
Years of
Experience

Call Steve (216) 486-7860

"IT PAYS TO BE INDEPENDENT"

INDEPENDENT SAVINGS BANK

• 6 Month to 60 Month Certificates

\$1,000.00 Minimum. High Rates.

• Variable Rate Checking*

\$100.00 Minimum to Open Account.

\$500.00 Waives Monthly Service Charge.

*Balances \$1,000 and greater earn variable rate
Balances \$100.00 thru \$999.99 earn 5.25%

• 5.50% Passbook

\$10.00 Minimum. No Service Charge.

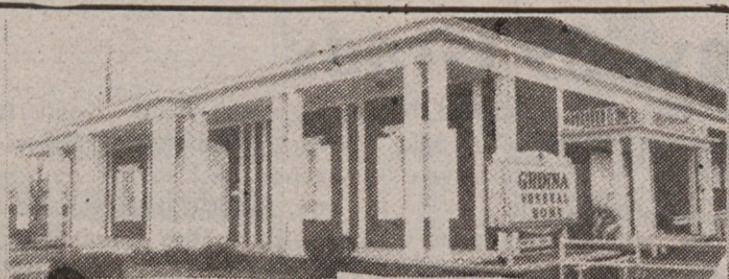
Computed daily,
Compounded quarterly

Computed daily,
Compounded monthly

1515 E. 260th, Euclid, Ohio 44132 731-8865
920 E. 185th, Cleveland, Ohio 44119 486-4100
2765 Som Ctr. Rd., Willoughby Hills, Ohio 44094 944-3400
27100 Chardon Rd., Richmond Hts., Ohio 44143 944-5500
6650 Pearl Rd., Parma Hts., Ohio 44130 845-8200

A Subsidiary of Independent Share Corp.

Grdina-Cosic

17010 Lake Shore Blvd
531-6300

Funeral Homes

1053 E. 62 St.
431-2088

A trusted tradition for 85 years.

In Loving Memory

OF THE 9th ANNIVERSARY OF THE DEATH OF OUR HUSBAND, FATHER, FATHER-IN-LAW, GRAND-FATHER AND BROTHER

Joseph Strumbel

Passed away June 23, 1980

Nine years have passed since that sad day; The one we loved was called away. God took him home — it was His will — But in our hearts he liveth still.

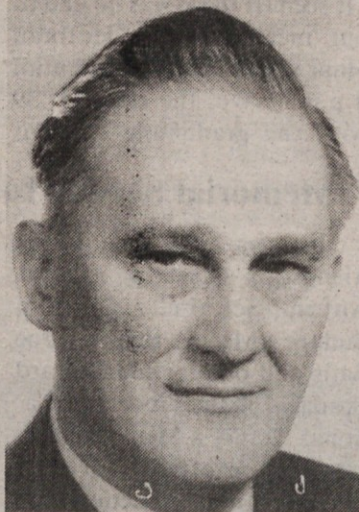
Sadly missed by:

Wife — Jennie
Daughter, Rosalie Franks, and Family
Brothers Frank in Euclid and Edward in Sunrise, Fla.
Sisters Jennie Komar, and Josephine Strumbel of Euclid, Ohio
Cleveland, June 20, 1989

Carst-Nagy Memorials

15425 Waterloo Rd.
486-2322

"Serving the Slovenian Community."

15th Anniversary EDWARD J. KOVACIC

*He had a smile, a pleasant way
A helping hand to all he knew.
He was so kind, so generous
and 'rue,
On earth he nobly did his best,
Grant him, Jesus heavenly
rest.*

Loving wife, Marie;
daughter, Barbara and
family
son, Edward J. Jr. and
family

Belated Birthday

Happy belated 50th birthday to James Timko (June 2) and a happy belated birthday to Mary Jane Timko on June 10 from Jan, Jackie, Peggy, Todd and Gram Turk.

M. J. Turk

Calls it Quits After 101 Years

Editor:

Kindly cancel my subscription. Your paper is wonderful and I'll miss it. But on June 21 I will be 101 years old, and can't read too well any more. I have been a subscriber for 50 years!

Good luck and God bless.
Mary Rosenberger
Ambridge, Pa.

In Loving Memory

OF THE 3rd ANNIVERSARY OF DAUGHTER, SISTER AND NIECE

Elaine Bresnan

(nee LOKAR)
Died July 1, 1986

*Deep in our hearts you'll
always stay loved and
remembered every day.*

Sadly missed by:
John E. Lokar — father
Arlene Sunkel — sister
Mildred Mramor — aunt

Caffeine and Heart Attacks

Men who drink five or more cups of coffee a day are nearly three times more likely to develop heart disease than men who consume none, show studies done at the Johns Hopkins Medical Institutions.

More reasons to cut back on caffeine: A study done at the National Institute of Environmental Health Sciences at Research Triangle Park, North Carolina, showed women who drank one or

more cups of coffee a day (or ingested equivalent amounts of caffeine in tea or soft drinks) took two months longer to conceive than abstainers.

According to a study done in China and reported in the *American Journal of Public Health*, women who sipped four to eight cups of tea daily were ten times more likely than those who drank less to have such premenstrual symptoms as bloating, irritability.

Zelev Funeral Home

Memorial Chapel

452 E. 152 St.

Phone 481-3118

Addison Road Chapel

6502 St. Clair Ave.

Phone 361-0583

Mi smo vedno pripravljeni z najboljšo posrežbo.

BRICKMAN & SONS FUNERAL HOME

21900 Euclid Ave.

481-5277

Between Chardon & E. 222nd St. — Euclid, Ohio

ZAK-ZAKRAJSEK

Funeral Home

6016 St. Clair Ave.

Phone 361-3112 or 361-3113

• No Branches nor Affiliations •

Zachary
A. Zak,
licensed
funeral
director

Margie Kamber

Died June 25, 1940
Darling Daughter

Gone is the face we loved so dear,
Silent the voice we loved to hear.
Too far away for sight or speech.
But not too far for thoughts to reach.

Loving memories never die,
As years roll on and days pass by.
Deep in our hearts memories are kept,
Of those we loved and will never forget.

Joseph Kamber

Died Nov. 22, 1976
To my loving husband

A million times I've needed you,
A million times I've cried
If love alone could have saved you,
You never would have died.
In life I've loved you dearly
In death I love you still
In my heart you hold a place
That no one else can fill.
It broke my heart to lose you,
But you did not go alone
For part of me went with you
The day God took you home.

Sadly missed by
Julia Kamber — wife and mother
John — son — Irene — daughter
13 grandchildren — 15 great-grandchildren
Family in Cleveland and Europe

Frank M. Penko

Died Jan. 9, 1974
To My Loving Son

We often think of the days gone by,
When we were all together;
A shadow o'er our life is cast,
A loved one gone forever.

Within our store of memories
You hold a place apart,
For no one else can ever be
More cherished in our hearts.

Memo from Madeline

Joyce Ann Hribar Joins Father in Practice of Law

by Madeline D. Debevec

After being sworn in last month in Columbus, Ohio as an Attorney and Counsellor at Law a member of the Ohio Bar, **Joyce Ann Hribar** announced she will enter the practice of law in association with her father, Paul J. Hribar, Michael P. Lavigna, Jr., Michael R. Perme and E. Daniel Mamrack.

Miss Hribar has an extensive legal background having served as a legal secretary, docket clerk and legal assistant for the four lawyers while attending Cleveland-Marshall Law School from which she graduated. Her father is a 1941 alumnus of the same school.

Joyce will practice law as one of five lawyers associated as sole practitioners with offices on the main floor of the A. M. Pena Building at 27801 Euclid Avenue, Suite 100, Euclid, Ohio 44132.

She will conduct a general law practice with emphasis on real estate and probate matters.

Joyce is carrying on a family tradition of public service, being a great-granddaughter of Cleveland's first Slovenian settler, Josef Turk, a great-niece of Monsignor Vitus Hribar, a great niece of Bartholomew J. Ponikvar, a great-niece of both Reverend Paul Hribar, former Pastor of St. Mary's Church on Holmes Avenue, who was killed in a railroad accident in 1917, and of Dr. Franc Hribar of Austria, who was one of the then famous Vienna medical doctors.

Joyce is the youngest daughter of Paul J. Hribar, who is the Dean of actively practicing local Slovenian lawyers, and the late Mary Ann Hribar (nee Ponikvar), who served as a registered nurse.

GRADUATES

Audrey A. Miller, daughter of Jean Zelle Miller and the late Edward J. graduated from Kent State University on May

14 with a B.S. in Nursing degree. She will be taking her State Board in July.

Audrey A. Miller

After graduation she traveled to West Germany on a three week short term mission trip, returning June 8th. Audrey began working as a Registered Nurse at Cleveland Metro Health Center on June 12. She has been assigned to the pediatric division.

Audrey's proud mom, Jean, and brother Steven, along with relatives and friends extend best wishes for a successful future.

Adriana Augusta Pust, daughter of August B. and Gloria Pust of Euclid, graduated with a Bachelor of Arts degree from Case Western Reserve University. She majored in psychology and was on the Dean's List.

Adriana will be studying at the University of Ljubljana this summer taking special Slovenian language, literature, and heritage studies.

She was an active member of Kres Dancers for many years, and is a member of AMLA.

Adriana Augusta Pust

Al Koporc, Jr.

Piano Technician
(216) 481-4391

Stefanie Marie Hebebrand Makes Debut

Marie J. (Cugel) and Craig Hebebrand of Euclid are proud to announce the birth of their firstborn child. On April 7 at 7:59 an adorable little miss came into this world and weighed in at 6 pounds and 10 ounces at Euclid General Hospital.

Stefanie Marie was Christened at St. Vitus Church by Father Joseph Boznar. Godparents were Francka Piletic and proud uncle Ivan Cugel.

The happy grandparents are Maria Cugel of Cleveland and Mr. and Mrs. Kenneth Hebebrand of Parma Heights, Ohio.

Artist Richard Skerl Holds Workshop

Artist **Richard Skerl** is holding a workshop on black and white pen and ink drawings and pencil drawings at the Broadway School of Music and the Arts, 5415 Broadway Avenue on Saturday, June 24 from 9:30 to 1:00.

This will be an opportunity to learn how to produce art or illustrations for reproduction on club flyers, handouts and in advertising.

Mr. Skerl is a lecturer in creative drawing at Case Western Reserve University and an Instructor of Graphic Techniques with Lakeland Community College. He has also developed a drawing course for seniors at the Oasis Project.

Mr. Skerl owns his own commercial art studio dealing with graphic design and illustration. He is an expert in ink illustrations that range from editorial to technical. His work is currently on view in the Main Floor Gallery of the Broadway Branch of the Cleveland Public Library at 5417 Broadway Avenue.

Rose-Mary Home Receives \$500 Gift

Rose-Mary Home, the Joanna Grasselli Rehabilitation and Education Center in Cleveland, recently received a \$500 donation.

In lieu of a gift to retiring **Court of Appeals Judge August Pryatel**, the Slovenian

VIDEO Cassettes for VHS System

- 1.—This is Slovenia. Shows Ljubljana, Bled, Bohinj, Lipica, Portoroz and Koper.
 - 2.—Ansambel Franca Mihelica.
 - 3.—Henček and Njegovi Fantje Ansambel Trim.
 - 4.—Sloven's Slovenca vabi. Miha Dovžan.
- Slovenski Ljudski Plese Prekmurje in Stajersko (60 min. in color)
All 60 min. in color.
Each cost \$35 plus \$2 shipping
- Tivoli Enterprises**
6419 St. Clair
Cleveland O. 44103

Joyce Ann Hribar and father Paul J. Hribar

American Heritage Foundation made the donation.

Pryatel, a former president and member of the home's board, was recently honored by the foundation upon his retirement after 31 years of service.

John E. Leonard is Cleveland Division Manager of Emery Worldwide.

On April 3 Consolidated Freightways, Inc., parent company of CF AirFreight, completed the \$230 million acquisition of Emery Air Freight. The next day an Emery Worldwide management and operations team—corporate officers, field officers, and division managers—was appointed and working on location.

New officers of the Waterloo Beach Association are: President Frank Kochevar, 1st Vice Pres. John J. Prince, 2nd Vice Pres. David Trenton, Secretary Margaret "Peg" Spindle, Treasurer Ruth Mann, and Sgt.-at-arms Joe Muzic.

TRAVEL REPORTS:

Received the following post cards from readers on the go: From Zermatt, Switzerland and the Matterhorn.

"Greetings. We are enjoying this escorted tour planned by American Air Lines and Kollander. It is just great, buses with wide, wide windows, a great tour leader and lovely hotels, good food and spectacular scenery. We are stopping tonight with a view of the Matterhorn. Still lots of snow on the mountains.

Bob and Elaine Debevec, Madison, Ohio"

"Just flew from Leningrad to Tallin on a tour for U.S. attorneys. I made friends with a 35-year-old lady attorney, her husband and 10-year-old son in Leningrad. That has been the greatest pleasure of the trip.

John Prince
Cleveland"

Another card came from Harley Hotel of Hartford, Connecticut. "We're enjoying a special Mothers' Day Weekend. It's a busy time, visiting all five boys and their homes. Busy and Fun!

Agnes and Al Tercek
Solon, Ohio"

ENGAGEMENTS

Mr. and Mrs. Ronald Kuhar, 30025 Rickey Lane, Wickliffe, announce the engagement of their daughter, **Lorraine**, to **Jay Dennis Jermyn**, son of Mr. and Mrs. Donald Jermyn of New York.

The bride-to-be is a 1982 graduate of Notre Dame Academy in Chardon and a 1984 graduate of Lakeland Community College in Kirtland. She attends Rochester (N.Y.) Institute of Technology. She is a database administrator for Eastman Kodak Co. in Rochester. Her fiancé is a 1979 graduate of John Marshall High School in Rochester and a 1985 graduate of State University New York in Binghamton, N.Y. He is a systems analyst for Eastman Kodak.

The wedding is July 15 at Church of the Good Shepherd in Henrietta, N.Y.

Kastelic-Catanese

Mr. and Mrs. Dale A. Kastelic, 35750 Freed Drive, Eastlake, announce the engagement of their daughter, **Jennifer Lynn**, to **Nicholas Anthony Catanese**, son of Mr. and Mrs. Nicholas M. Catanese, 1760 E. 300 St., Wickliffe.

The bride-to-be is a graduate of Lake Catholic High School in Mentor and is a department manager for Kids "R" Us in Parma. Her fiancé is a graduate of St. Joseph High School in Cleveland and is vice president of computer operations for TCI in Cleveland.

The wedding is Sept. 30 at St. Justin Martyr Catholic Church in Eastlake.

(Continued on page 12)

Anton M. Lavrishia

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax-Notary Public
18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Vladimir M. Rus
Attorney - Odvetnik

6411 St. Clair (Slovenian National Home)
391-4000

George Knaus Real Estate, Inc.

819 E. 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

Computer Multiple Listing Service

"Just A Little Bit Better"

481-9300

George Knaus

A Reply to Mr. Mott's Letter

Editor:

First, I wish to thank Mr. (Richard) Mott for his opening statement in his response to my article, "Do we have a functioning mini-station or not?" It pleases me that he recognizes the issues do have some merits. Unfortunately he fails to comment on these merits.

Now for clarification of my statement regarding the "no rental charge."

Paragraph 4 of the lease between Slovenian National Home and tenant states: "Tenant agrees to restrict the use to such purpose" (as outlined in preceding clause) "and not to use, or permit the use of the premises for other purpose without first obtaining the written consent of the Owner."

Further, paragraph 14 states, "Tenant agrees not to assign or sub-lease the premises leased, or to allow any other person, except agents and employees of Tenant to occupy the premises without the prior written consent of Owner."

SCBA/PHOA (St. Clair Business Association / Perry

Home Owners Association) did request and received permission to have the mini-station located in the leased premises, and in the belief that the relocation of the station would benefit the whole community, the SNH Board unanimously agreed to forego any discussion of possible rental fee adjustments. That is the explanation of my statement of "no rental charge." I probably should have stated that both the SNH Board and the SCBA/PHOA agreed to a "no rental charge."

It is commendable that the SBMA permits the mini-station the use of its phone without charge. However, I would think that a line of its own would allow better access to incoming calls directed to the mini-station.

I am sure that better police service for the community was the incentive and purpose for seeking a relocation of the mini-station. The SCBA is to be commended for its concern and action. My article addressed the decrease and at times complete lack of promised services.

I lay no blame on the officer located at the station. In fact, I have heard only words of praise for him. My article is focussed in the direction of those responsible for the seemingly indifference to our needs. It is difficult for me to believe that the SCBA, PHOA, or any other groups that supposedly are involved and concerned in the community and its people, were unaware of the breakdown of our mini-station service.

Mr. Mott questions my method of approach to the matter. He says that I should have contacted SBMA or the officer at the mini-station first. How, I ask, would that have resolved the problem? Even Lt. Thome, who is responsible for the 37 mini-stations in Cleveland, in addressing our Pensioners Club, offered no solution. He informed us that Officer Terlep will be retiring in August, and that in view of the shortage of police, we could not expect any improvement, in fact he indicated that they could get worse.

Should we be satisfied with

that answer?

In our petition addressed to the Safety Director and Mayor Voinovich, we object to the periodic re-assignment and lack of manpower, and urge them not to allow re-assignment of the mini-station police officer to other police

duties unless a substitute officer is provided. Mr. Mott, do you consider our request unreasonable? In the interest of the community, I would think that you would be totally supportive of the request.

Stanley J. Frank
Cleveland

Memo from Madeline

(Continued from page 11)

Hamlett-Shega

Mr. and Mrs. Jack Hamlett, 5699 Grovewood Drive, Mentor, announce the engagement of their daughter, **Judy**, to **Tom Shega**, son of Edward Shega of Wadsworth.

The bride-to-be is a 1985 graduate of Mentor High School and attends Lakeland Community College in Kirtland. Her fiancé is a 1982 graduate of the University of Akron and is a mechanical engineer for CEI at the Perry Nuclear Power Plant in North Perry Village.

The wedding is in May, 1990 at Advent Lutheran Church in Mentor.

Anzlovar-Grebenc

Mr. and Mrs. John Anzlovar, 29440 Oakwood Drive, Wickliffe, announce the engagement of their daughter, **Mary Jane**, to **Thomas P. Grebenc**, son of Mr. and Mrs. William F. Grebenc, 880 Bryn Mawr Ave., Wickliffe.

The bride-to-be is a graduate of Wickliffe High School and a 1989 graduate of Cleveland State University. She is employed in the Property Control Department at Cleveland State. Her fiancé is a graduate of St. Joseph High School and a 1986 graduate of Cleveland State. He is an accountant for Forest City Enterprises Inc.

The wedding is July 22 at St. Stephen's Byzantine Catholic Church in Euclid.

Yerman-Croyle

Mr. and Mrs. Donald Yerman, 5736 Amber Court, Willoughby, announce the engagement of their daughter, **Denise Marie**, to **Edward R. Croyle Jr.**, son of Edward R. Croyle of Chandler, Ariz., and Virginia E. Croyle, 464 E. 329th St., Willowick.

The bride-to-be is a 1982 graduate of Euclid High School, a 1984 graduate of Lakeland Community College in Kirtland and attends Cleveland State University. She is a programmer analyst for the Cleveland Clinic Foundation.

Her fiancé is a 1983 graduate of North High School in Eastlake and a 1987 graduate of Cleveland State University. He is an accountant for Arthur Anderson & Co. in Cleveland.

The wedding is Sept. 2 at St. Noel Catholic Church in Willoughby Hills.

* * *

Grdina-McCoy Wedding

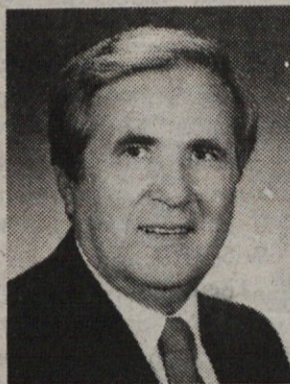
Catherine A. McCoy married **Richard J. Grdina** on May 6 at St. Robert's Catholic Church in Euclid. The Rev. James Tenger, cousin of the bride, officiated.

The bride is the daughter of Mr. and Mrs. Thomas D. McCoy, 3839 E. 365 St., Willoughby. The bridegroom is the son of Mr. and Mrs. Jerome J. Grdina, 30431 Fairway Blvd., Willowick.

A reception at WilloTree Party Center in Willowick honored the couple before a wedding trip to the Bahamas.

"Isn't it time your savings earned more than money?"

"\$10,000 in the bank deserves a little extra recognition.
We'll see that you get it with the Ameritrust MajorSaver™ Account."

Damjan Marich
Asst. Vice President
5900 St. Clair Ave.
391-1540

Mirjana S. Zovkic
Branch Manager
4008 St. Clair Ave.
391-1533

Stan Kuhar
Retail Bank Assistant
5900 St. Clair Ave.
391-1540

Extra Attention. As a depositor of \$10,000 or more, you receive extra recognition with all banking transactions through custom-designed checks and a specially embossed Asset® card available only to MajorSavers.

Extra Privileges. Enjoy interest-bearing checking with unlimited checkwriting and no service charge. A reduced Visa interest rate. Special amenities—a variety of services—all free of charge. Plus advance notice of special offers from Ameritrust.

Extra Service. Guaranteed. Your promise of unexcelled service is this guarantee: if we ever make a mistake on your MajorSaver statement, we'll pay you \$5.
Apply at the Ameritrust Office nearest you.

Substantial interest penalty required for early CD withdrawal.
Ameritrust Company National Association Member FDIC

Ameritrust
Service you can bank on.

In Memoriam

**Anton
Jagodnik**

Nov. 14, 1890 - May 12, 1957

**Jennie
Jagodnik**

Feb. 6, 1891 - June 21, 1988

We remember you both with sadness that you are gone from us.

We know you have joined the Lord as your reward in Heaven.

Your kindness and generosity will never be forgotten.

Remembering with love always:

Son - Anthony and Irene
Grandchildren Anthony,
Don and Cynthia Jones
Great-grandchildren:
Andrew, Jennifer, Sean
and Tonia Rudi

Son - John and Millie
Grandchildren - John Jr.
Doreen and Amy
Great-grandchildren:
Jennifer and John